

Oila va Jamiyat

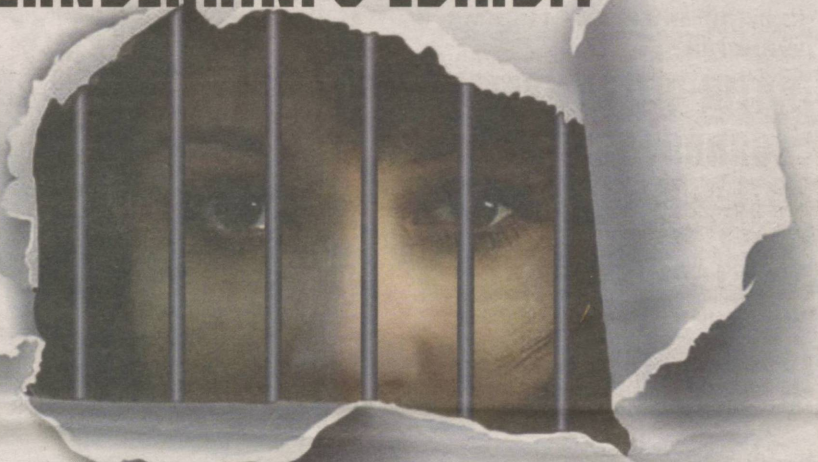
AYOL NEGA O'Z FARZANDLARINI O'LDIRDI?

"ISTE'MOL SAVATCHA" MIZ BO'LDIMI? QACHON?

Мисол учун, АҚШда 300 хил маҳсулот "истеъмол саватчаси"га киритилган бўлса, Францияда 250, Англияда 350, Германияда 475, Россияда эса 156 хил маҳсулот истеъмол учун жой олган. Шунингдек, Россияда "истеъмол саватчаси" ҳар 5 йилда белгиланади. Ўзбекистонда 46 хил маҳсулот "истеъмол саватчаси"га киритилган. Демак, ушбу 46 маҳсулот ва хизматларнинг тест тариқасида ўтказилаётган тақдири ҳал этилса, бизнинг ҳам яшаш тарзимиз ўзгариши мумкин. ●6

QALB KO'ZI SO'QIRLAR

Бугун диний экстремистик гуруҳлар фаолиятининг нохуш ҳодисаларга сабабчи бўлаётгани, элларга қиргин келтириб, сиёсий низолар келтириб чиқараётгани ҳеч кимга сир эмас. Бу фаолият дунёнинг деярли барча давлатларида тақиқланганини ҳали вояга етмаган ёшлар ҳам яхши англаб етган. Лекин Шерзод кўра била туриб, онгли равишда риёкор кимсаларнинг тузоғига илинди. ●8

Шовқин-сурондан уйғониб кетган қайнона-қайнота келиннинг хонасига югуришди. Қайнона кўркувдан дод солиб юборди. Келини ва невалари қип-қизил қонга беланиб ётишарди. "Тез ёрдам" машинаси етиб келганида иккала қизалоқ ҳам вафот этганди. Зўрга нафас олаётган Ферузани шифохонага олиб кетишди. Қайнона юрагини чангаллаб қолди. ●7

Misrdan topilgan nodir durdona

Бугун дунёнинг турли мамлакатларида, йирик музей ва кутубхоналарида буюк бобокалонимиз Ҳазрат Мир Алишер Навоий қаламига мансуб ўнлаб нодир қўлёзмалар сақланмоқда. Маълумки, Мир Алишер Навоий ижоди нафақат бугунги кунда, балки ўз даврида ҳам жуда катта ҳудудларни қамраб олган, шоир тириклик чоғидаёқ унинг ижоди чор тарафга тарқалиб улгурган эди. ●4

TO'XTA, QO'LINGNI TUSHIR!

Аксар ҳолатларда, аёлларимиз уйда зўравонлик қурбони бўлсалар-да, бу муаммони кўчага олиб чиқишдан ор қиладилар. Бу ҳолатдан хабардор қариндош-уруғлар ҳам

"сув лойқаланмай тинмайди.." қабилида аралашмасликни маъқул кўришади. Кўпчилик "эру хотиннинг ўртасига эсини еган тушади" дейишади. Оқибатда, фожеа юз беради. ●9

BOSH VAZIR O'RINBOSARI AJOYIB YANGILIKNI E'LON QILDI

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонида асосан энди давлат бошқаруви органлари раҳбар лавозимларига хотин-қизлар ҳам тавсия этилади. Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, Республика Хотин-қизлар қўмитаси раиси Танзила Нарбаева бу ҳақда "Facebook" ижтимоий тармоғидаги саҳифасида маълум қилди.

— Ажойиб янгиликни сизлар билан ўртоқлашмоқчиман, — деди Т.Нарбаева. — Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонида асосан энди давлат бошқаруви органлари раҳбар лавозимларига хотин-қизлар тавсия этилади.

Бугунги кунда Қўмитамиз томонидан раҳбарлик лавозимларига тавсия этиш учун 3 мингдан ортиқ кадрлар захираси шакллантирилган.

Биз аёлларнинг ушбу соҳада салоҳиятини янада ошириш учун барча имкониятларимизни сафарбар этдимиз. Февралдан эътиборан Президент ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси ва унинг ҳудудий бўлиmlаларида ўқув курслари жорий қилинади.

Ушбу узоқ кутилган янгилик биз учун гендер тенгликни таъминлашда жиддий қадам бўлиб хизмат қилади.

В.ҲАБИБУЛЛАЕВА

Бугунги кунда республикада хотин-қизларнинг муаммоларини ёритиш ва уларни ҳал қилишда қандай янги иш тизими йўлга қўйилган?

XOTIN-QIZLAR MUAMMOLARI QANDAY YORITILMOQDA?

Ўзбекистон Миллий матбуот марказида Ўзбекистон журналистлари ижодий уюшмаси қошидаги Журналист аёллар кенгашининг "Хотин-қизлар мурожаати: таҳлил ва муаммолар" мавзусида матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Тадбирда Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитасига қилинаётган мурожаатлар, уларни кўриб чиқиш, тегишли ташкилотлар билан бирга хотин-қизларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, оғир ижтимоий аҳволга тушиб қолганларга ижтимоий-ҳуқуқий, психологик ва моддий ёрдам кўрсатиш борасида амалга оширилаётган ишлар ҳақида маълумот берилди.

Шунингдек, аксарият ҳолларда хотин-қизларимиз ўз ҳақ-ҳуқуқини билмасликлари туфайли кўплаб муаммоларга дуч келаётгани айтиб ўтилди. Бу жараёнда хотин-қизлар ўртасида ҳуқуқий маданиятини янада юксалтириш кераклиги қайд этилди.

— Ҳозирги кунда янги иш тизимига асосан фаолият олиб бораёlmиз, — дейди Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси раиси ўринбосари Гулнора Маъруфова. — Мурожаатлар билан ишлаш бўлимига юзга қарий хотин-қизлар мурожаатларини оғзаки, ёзма ва онлайн тарзда йўллашмоқда. 1146 рақамли "Ишонч телефони" ҳам мунтазам ишламоқда. Бундан ташқари, республикаимизнинг ҳар бир вилоятида ўтказилган сайёр қабуллар орқали аёллар муаммолари ўрганилмоқда. Мурожаатларнинг асосий қисмини аёлларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоялаш, иш билан таъминлаш, уй-жой таъминоти ва oilавий низолар борасидаги қелишмовчиликлар ташкил этилди. Ҳар бир мурожаатчига алоҳида эътибор қаратилиб, тегишли ташкилотлар билан ҳамкорликда тезлик билан чора кўрилмоқда.

Бугунги кунда республикада oilа, хотин-қизлар ҳаётига оид 60 га яқин журнал ва газеталар фаолият кўрсатмоқда. "Саодат", "Oilа ва жамият", "Oilа даврасида", "Бекажон", "Сўғдиёна", "Леда", "Тадбиркор аёл", "Ўзбекоийм" каби нашрларда аёллар мурожаатлари ва уларнинг ҳақ-ҳуқуқларини таъминлаш билан боғлиқ мақолалар чоп этиб келинмоқда. Бироқ, уларнинг барчасида ҳам муаммолар кўнгилдагидек ёритилаяптими? Долзарб мавзуларни таҳлил этиш журналистдан чуқур билим ва тажриба талаб қилади. Журналист аёллар кенгаши раиси Феруза Одилова муаммоларга жамоатчилиқнинг эътиборини жалб этиш учун журналист ўзига хос ёндашувга эга бўлиши зарур эканлигини таъкидлади.

Анжуманда устоз журналистлар муаммоларни таҳлил қилиш ва чоп этиш борасидаги ўз мулоҳазалари ва тавсияларини билдиришди. Шунингдек, Қўмита вакиллари журналистларни қизиқтирган саволларга жавоб беришди.

Ўз мухбиримиз

OG'IR AHVOLDAGI OILALARGA QANDAY YORDAM BERILADI?

Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги "Oilа" илмий-амалий тадқиқот маркази Германия халқ университетлари Ассоциациясининг (DVV International) Ўзбекистондаги филиали билан ҳамкорликда ўтказилаётган семинар-тренингларда "Оғир ҳаётий вазиятга тушиб қолган oilалар билан ишлашда ижтимоий хизматнинг қонуний асослари" мавзуси муҳокама қилинмоқда.

Тренинглар уч босқичда икки кунлик семинар тарзида ташкил этилмоқда. Тошкент шаҳар ва Тошкент вилоятида бўлиб ўтган машғулотлар икки қисмли дастур асосида ўтказилди.

Дастурнинг биринчи қисмида хотин-қизлар билан ишлаш ва oilаларда маънавий-ахлоқий кадрларни мустаҳкамлаш бўйича мутахассисларига инсон ҳуқуқларига тегишли бўлган ва Ўзбекистонда қабул қилинган халқаро меъёрий ҳужжатларнинг Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига мувофиқ ўрганишди, мазкур ҳужжатлардан амалиётда

қандай фойдаланиш кераклиги бўйича тавсиялар берилди.

Семинар-тренингнинг иккинчи қисмида эса аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож гуруҳлари, эҳтиёжманд oilалар, шу жумладан, жазони ўташ масканларидан озод этилган ва ҳаётий қийин вазиятга тушиб қолган шахсларга ижтимоий-психологик ёрдам бериш бўйича чоратадбирлар кўлами муҳокама қилинди. Бундан ташқари, семинар-тренингларда эҳтиёжманд oilаларга ва оғир ҳаётий вазиятга тушиб қолган аҳоли қатламлари муаммоларини ечишда ижтимоий шериклик асослари ҳақида ҳам ўзаро фикр алмашилди. Ҳамкорликда амалга оширилаётган фаолиятнинг аниқ натижаларга йўналтириш учун қандай ёндашув ва шартларга амал қилиш масалалари ҳам кўриб чиқилди.

Интерактив усуллар ёрдамида очиқ мунозара, муҳокамалар, амалий машқлар асосида ташкил этилаётган мазкур тренинг-машғулотлар 11 февралгача давом этади ва Самарқанд, Фарғона вилоятларида ҳам ўтказилади.

**Ҳамроҳон
МУСУРМОНОВА**

oilavajamiyat@mail.ru

FARMON MUAMMOLARNI HAL ETDIMI?

Ўтган йили 2 февраль куни Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш ва оила институтини мустаҳкамлаш соҳасидаги фаолиятни тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони қабул қилинган эди.

Мазкур фармон қабул қилинганига бир йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академиясида бўлиб ўтган йиғилиш ўтган давр мобайнида ижтимоий оғир аҳволдаги аёлларни ҳимоя қилиш, хотин-қизларимизнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш, уларнинг бандлигини таъминлаш, ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтириш бўйича амалга оширилган ишлар сарҳисобиغا бағишланди.

Юртимизда хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш, уларнинг барча соҳаларда тенг ҳуқуқли меҳнат қилиши борасида ҳуқуқий асослар яратилган.

Айниқса, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида сайлов тўғрисидаги қонунда депутатликка номзодлар кўрсатишда хотин-қизлар учун 30 фоизлик квотанинг белги-ланганлиги вакиллик орган-

етиш бўйича манзилли ёрдамлар берилди.

Уларнинг 14 минг нафарига тиббий кўмак кўрсатилди, 13 минг 500 нафарининг бандлиги таъминланди, 22 минг нафарига 21 млрд. сўм миқдоридаги моддий ёрдамлар берилди.

Хотин-қизларни ва оилани қўллаб-қувватлаш жамоат фонди маблағлари ҳисобидан 1464 нафар оғир турмуш шаро-

Оғир турмуш шароитида яшаётган ва ногиронлиги бўлган 1464 нафар хотин-қизларга арзон уй-жойлар учун 54,6 млрд. сўм бошланғич бадал пуллари тўлаб берилди.

итида яшаётган ва ногиронлиги бўлган хотин-қизларга арзон уй-жойлар учун 54,6 млрд. сўм бошланғич бадал пуллари тўлаб берилди.

Президентимизнинг Олий Мажлиси Мурожаатномаларида Қўмитага хотин-қизлар

сифатини юксалтиришнинг муҳим шарти сифатида белгиланган.

Хусусан, 2018 йилда бандлик дастурлари асосида яратилган иш ўринларига 245 минг

робарга оширилди. 2014-2016 йилларда тижорат банклари томонидан хотин-қизларга тадбиркорлик фаолияти учун жами 3,8 трлн. сўм кредит ажратилган бўлса, 2017-2018 йилларда 6,1 трлн. сўм кредит ажратилган.

Хотин-қизлар қўмиталарининг тавсияномалари асосида Фонд маблағлари ҳисобидан йиллик 7 фоизлик имтиёзли кредитлар ажратиш тизими жорий этилиб, жорий йилнинг ўзида 100 млрд. сўм маблағ йўналтирилди.

Зўрлик ишлатишдан жабр кўрганлар ва оғир ижтимоий аҳволга тушиб қолганлар қаерга боради?

Бугун ҳудудларда 159 та зўрлик ишлатишдан жабр кўрган шахсларни реабилитация қилиш ва мослаштириш марказлари ташкил этилди.

Хотин-қизлар қўмитасининг республика бўйича ягона қисқа рақамли (1146) "Ишонч телефони" ташкил этилиб, ҳар куни 24 соат давомида хотин-қизларнинг мурожаатларини қабул қилиш тизими йўлга қўйилди ва ҳозирги кунга қадар

майитириш борасида олиб борилган профилактика ишлар натижасида республика бўйича хотин-қизлар жиноятчилиги мос равишда 2016 йилда 5 фоизга, 2017 йилда 11 фоизга камайган бўлса, 2018 йилда 35,7 фоиз камайишига эришилди.

Хотин-қизларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида суд жараёнларида қўмита вакиллариининг иштирокини таъминлаш тизими жорий этилиши натижасида, 2018 йилда 113 нафар жиноят ва 780 нафар ҳуқуқбузарлик содир этган хотин-қизлар кафилик асосида жазодан озод этилди.

Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси ва Олий суд ўртасида ўзаро ҳамкорлик меморандуми имзоланди.

Олий суд билан биргаликда Зангиота туманидаги жазони ўташ муассасаси ва колони-яда суҳбат ва сайёр судлар ўтказилди. Ушбу тадбирда 9 нафар аёлнинг жазони ўташ тартиби энгиллаштирилди, 6 нафар аёл озодликка чиқарилди.

Оила турмуш даражасидаги жиноятларни кескин камайтириш мақсадида 9437 нотинч оила билан профилактик иш-

2017-2018 йилларда хотин-қизлар тадбиркорлигини ривожлантириш учун 6,1 трлн. сўм кредит ажратилган

12 мингдан ортиқ мурожаатлар келиб тушди.

2018 йил даврида Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси марказий аппаратида 7296 мурожаат келиб тушган.

Шунингдек, йил давомида ҳафтанинг ҳар пайшанба куни Қўмита раиси томонидан 803 нафар фуқаро қабул қилинган ҳамда хотин-қизлар ва оила масалаларида долзарб бўлган мурожаатлар сайёр тарзда жойига чиқиб ҳал этилган.

ХОТИН-ҚИЗЛАР ЖИНОЯТЧИЛИГИНИ ОЛДИНИ ОЛИШ ПРОФИЛАКТИКАСИ ҚАНДАЙ САМАРА БЕРМОҚДА?

Республикада хотин-қизлар жиноятчилигини ка-

лар олиб борилиб, уларнинг 72 фоизда нотинчлик бартараф этилди.

Тадбир сўнггида Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги "Оила" илмий-амалий тадқиқот маркази билан биргаликда Ўзбекистон факрийларининг ижтимоий фаолиятини қўллаб-қувватлаш "Нуроний" жамғармаси ҳамда Фуқароларни ўзини-ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича республика кенгаши ўртасида ўзаро ҳамкорлик меморандумлари имзоланди.

Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси матбуот хизмати.

ларида уларнинг самарали фаолият юритишига хизмат қилмоқда. Ҳозирда 3 мингга яқин фаол хотин-қизлардан иборат кадрлар захираси шакллантирилиб, уларни депутатлик ва раҳбарликка тайёрлаш борасидаги ўқишлар ташкил этилмоқда.

2018 йилда Республика бўйича оғир турмуш шароитида яшаётган 47 минг нафарга яқин, шундан 14 минг 600 нафар ногиронлиги бўлган хотин-қизларнинг муаммоларини ҳал

бандлигини таъминлаш, айниқса, оғир ижтимоий вазиятга тушиб қолган 13 минг нафар хотин-қизни иш билан, 1600 нафар хотин-қизни уй-жой билан таъминлаш вазифасини топширди. Қўмита томонидан бу борада аниқ режалар белгиланиб, амалий ишлар олиб борилмоқда.

Бугун хотин-қизлар бандлигини таъминлаш ижтимоий-иқтисодий тараққиётнинг устувор йўналишларидан бири, халқ турмуш даражаси ва

бунга 38 млрд. 261 млн. сўм маблағ йўналтирилди.

Хотин-қизлар қўмиталари ташаббуси билан бўш биноларни қайта таъмирлаш ва ишга тушириш ҳисобига 2300 дан ортиқ кичик цехлар ташкил этилиб, 16 минг нафарга яқин хотин-қизнинг бандлиги таъминланди.

Хотин-қизларни тадбиркорликка кенг жалб этиш, оилавий тадбиркорлиқни ривожлантириш мақсадида кредитлар ажратиш охириги икки йилда 2 ба-

Misrdan topilgan nodir durdona

Бугун дунёнинг турли мамлакатларида, йирик музей ва кутубхоналарида буюк бобокалонимиз Ҳазрат Мир Алишер Навоий қаламига мансуб ўнлаб нодир қўлёзмалар сақланмоқда. Маълумки, Мир Алишер Навоий ижоди нафақат бугунги кунда, балки ўз даврида ҳам жуда катта ҳудудларни қамраб олган, шоир тириклик чоғидаёқ унинг ижоди чор тарафга тарқалиб улгурган эди.

Навоий “Фарҳод ва Ширин” достонида ўзининг ютуқларидан ҳақли равишда фахрланиб, шу мисраларни битган эди:

**Олибмен тахти фармонимга осон,
Черик чекмай Хитодин то Хуросон
Хуросон демаким, Шерозу Табриз,
Ки қилмишдур найи қилким шакаррез.**

(Хитойдан Хуросонгача бўлган ерларни қўшин тортмасдан ўз фармоним остига кирита олдим. Хуросонгина эмас, Шерозу Табризга ҳам қаламим қамишидан томган шакар (етиб борган).)

Бу шеъринг парчада ўз даврида туркий ва форсий халқлар яшайдиган жуда катта ҳудуд назарда тутилган. Харитани кўз олдингизга келтиринг: Шарқий Туркистондан то Эроннинг гарбий ҳудудлари Навоийнинг асарларидан баҳраманд бўлган. Бу пайтда Эрон, Озарбайжон, Арманистон, Грузия, Ироқ сингари мамлакатлар ҳудудида оққўюнлилар (тўғрироғи оққўйлилар) сулоласи (1378–1508) ҳукмронлик қиларди. Улар ҳам Темурийлар сингари адабиёт ва санъат тараққиётига катта эътибор қаратган.

Тарихий маълумотларга қараганда, бу даврда туркий тил ва адабиёт кенг ривожланган. Ўшбу давр Қуръони карим туркий тилга таржима қилинган, бу тилда ижод қилган шоирлар, тарихчилар рағбатлантирилган.

Ҳазрат Навоийнинг ҳаётлик чоғида бу давлат ҳудудида алоҳида девон тартиб этилиши фикримизни тўла маънода исботлайди. Шу пайтга қадар Навоий тириклигида унинг мухлислари томонидан яратилган биргина девон бизгача етиб келган, деган фараз ҳукмрон эди. Навоий ёшлик пайтида ўз ижодидан тўла қониқиш ҳосил қилмагунча шеърларини девон кўринишига келтиришга унча шошилмаган.

**Ҳар кун яна бир ишқ иладур афсона,
Ҳар тун яна бир шамъгадур парвона.
Иш анга жунун, манзил анга майхона,
Девон ясамоқни не билур девона,**

– дейди шоир ўзининг бир рубойида.

Алишер Навоий ўзи тартиб берган дастлабки девони – “Бадойиъ ул-бидоя” дебocasида: “... халойиқ аросида минг байт – икки минг байт ортуғроқ-ўқсуракким ўзлари жамъ қилиб эрдилар, бағоят машҳур бўлуб эрди” дейди, яъни 1000–2000 байтдан ортиқроқ шеърларни одамлар ўзлари тўппам шаклига келтиришгани ва у анча шуҳрат қозонганини ёзади.

Бу ўринда Навоий ўша “Илк девон”ни назарда тутган бўлиши мумкин. Бу қўлёзма бугунги кунда Россия Миллий кутубхонасида, Санкт-Петербургда сақланади.

Аммо, шу пайтга қадар худди шу тахлитда, тахми-

нан ўша пайтларда яратилган яна бир нодир манба борлигини кўпчилик билмасди.

Ўшбу қўлёзма ҳақида илк маълумотлар 1935 йилда нашр этилган Қоҳира кутубхонасидаги расмий қўлёзмалар феҳристидида учрайди. Қўлёзманинг қандай Мисрга бориб қолгани ҳақида аниқ маълумотлар йўқ. Мазкур қўлёзма навоийшунос олим, филология фанлари доктори Афтондил Эркинов томонидан аниқланган ва айни пайтда ҳар тарафлама тадқиқ қилинмоқда.

Ўшбу давлатда асрлар давомида бир қанча туркий сулолалар (мамлюклар, тулунийлар, усмонийлар ва ҳ.к.) ҳукмронлик қилганини ҳисобга олсак, Мисрда туркий адабиётга ҳеч бўлмаганда сарой муҳитида қизиқиш катта бўлгани ўз-ўзидан равшанлашади. Юсуф Хос Ҳожибнинг “Қутадғу билиг” асари қадимий нусхаларидан бири айнан Қоҳирадан топилгани ҳам бежиз эмас. Таниқли ўзбек шоири Сайфи Саройи (XIV аср) ҳам умрининг катта қисмини Мисрда яшаб ўтказган ва шу ерда ижод қилган.

Шундай экан, Навоийнинг оққўюнлилар даврида тузилган девони айнан Мисрдан топилгани у қадар ажабланарли ҳолат эмас. Девон хотимасидаги маълумотларга эътибор қаратсак, у 876 йили ражаб ойининг 12-куни, (1471 йили 24 декабрда) кўчирилган. Бу пайтда Навоий ҳали ўттиз ёшли иигит эди. Девон навқирон шоирнинг кечинмалари, ҳаёлот олами, орзу-умидлари, тасаввурларини англашмизга йўл очди.

Бу нодир топилишнинг яна бир қимматли томони унинг Абдурахим Хоразмий исми ҳамюртимиз томонидан кўчирилганидир. У оққўюнлилар давлатида ном чиқарган хаттотлар сулоласининг атоқли вакили эди. Унинг отаси Абдурахмон ва иниси Абдулқаримлар ҳам ўз даврнинг хушнавис хаттотлари сифатида ном чиқаришган.

Девонни кўчирган Абдурахим Хоразмий ўз даврида шеърятда ҳам доврғу таратган, Анисий тахаллуси билан шеърлар ёзган. Ҳазрат Навоий ҳам “Мажолис ун-нафоис”да Анисий исмли шоир ҳақида маълумот бериб ўтса-да, бу шоир айнан Абдурахим Хоразмий сўзаслиги

аниқланди. Бироқ, хоразмлик ота-бола хаттотлар ҳиротлик машҳур хаттот Султонали Машҳадий билан рақобатлашган, унга хос бўлган настаълиқ хатиға сайқал бериб, уни янада такомиллаштиргани маълум.

Сафавийлар сулоласининг вакили Сом Мирзо (1517–1576) ўзининг “Тухфаи Сомий” тазкирасида Абдурахим Хоразмийни Мавлоно Анисий номли шоир сифатида таништириб, унинг асли хоразмлик экани, 30 йилдан кўпроқ оққўюнлилар саройида хизмат қилганини қайд этган.

Девон кўчирилган пайтда, 1471–1478 йиллар оралиғида Шероз шаҳрида оққўюнлилар сулоласига мансуб шахзода Султон Халил ҳокимлик қиларди. Мутахассислар фикрича, девондаги иккита миниатюранинг муаллифи деб тахмин қилинган rassom Дарвиш Мухаммад ҳам айнан шу ҳукмдор саройида хизмат қилган.

1471 йили, ҳали 30 ёшлардаги шоир Навоий оққўюнлилар саройи китобхоналари орасида эҳтиром топан ва улар Навоий шеърларини ўзлари сайлаб олиб, девон шаклида тартиб берганлар. Бу кезларда туркий муҳитда Навоий шоир сифатида танилиб, Ҳусайн Бойқаро саройидаги сиёсий фаолиятини эндигина бошлаётган эди.

Бу даврда оққўюнлилар давлатида Навоий ижодида қизиқиш катта бўлгани табиий. Қолаверса, оққўюнлилар Ҳусайн Бойқаро саройига намунавий муҳит сифатида қарашган. Навоий девонидан ташқари Анисий Абдурахмон Жомий шеърларини ҳам кўчиргани тахмин қилинади. Балки, темурийлар давлати адабиётига алоҳида ҳурмат кўрсатиш орқали уларнинг ҳарбий ва сиёсий мададиға кўз тиккан бўлиши ҳам мумкин. Чунки, Султон Халил ҳам тахтга даъвогарлардан бири эди. У 1478 йили фақатгина олти ой мобайнида оққўюнлилар ҳукмидори бўлиб, пойтахт Табризда яшаган. Шундан сўнг укаси Султон Яъқуб (1478–1490) уни қатл этиб, тахтни эгаллаган.

Ўз навбатида Султон Яъқуб ҳам Навоий ижодиға катта ҳурмат билан қараган. Навоий “Мажолисун-нафоис”да Султон Яъқубни алоҳида ҳурмат билан тилға олади ва унинг шеърларидан намуналар келтиради. Тарихчи Хондамир (1475–1536) ўзининг «Ҳабиб ус сияр» асарида Навоий Султон Яъқубга устози Абдурахмон Жомий куллийтини туҳфа қилиб юборганини ёзади.

Девоннинг яна бир ажойиб хусусияти, унинг тили билан боғлиқ. Қўлёзма билан танишган, аммо Навоий ижодидан беҳабар китобхон уни бир ўқишда ўғуз туркчасида ижод қилган шоирнинг девони деб ўйлаши табиий. Масалан:

**Меҳр чўх гўрсатдим аммо, меҳрибоне дапмадим,
Жон басе қилдим фидо, ороми жоне дапмадим.
Ишқ аро юз мин маломат ўхина ўлдум нишон,
Бир камон абруда дўзлўқдин нишоне дапмадим.**

Кўриниб турибдики, машҳур ғазалдаги сўзлар ўғуз туркчаси (бугунги турк, озарбайжон, туркман, гагазу тиллари ўзбек тилининг Хоразм шеваси)га мослаштирилган. Эҳтимол, хаттот Навоий шеърларини ўз шевасиға уйғун тарзда кўчиргандир, деган фикрлар ҳам йўқ эмас.

Аммо, ўша даврда Оққўюнли давлатида асосан туркий тилнинг ўғуз лаҳжасида гапирилган, сарой шеърляти ҳам асосан шу тилда битилган. Шу сабабли мазкур девон оққўюнлилар адабий муҳити вакили томонидан таҳрир (қисман таржима) қилинган бўлиши мумкин.

Мақсад Навоий шеърляри тилини оққўюнлилар муҳитидаги туркий китобхонларға яқинлаштириш бўлган. Демак, XV асрнинг 70 йилларидан бошлаб, Навоий оққўюнлилар саройи китобхоналари орасида эҳтиром топан ва улар Навоий шеърлярини ўзляри сайлаб олиб, девон шаклида тартиб берганлар. Бу кезларда туркий муҳитда Навоий шоир сифатида танилиб, Ҳусайн Бойқаро саройидаги сиёсий фаолиятини эндигина бошлаётган эди...

“Tashkent city” – “шаҳар ичидаги шаҳар”. Қурилиш бошланиб, бинолар бўй кўрсата бошлагандан бери унинг атрофидаги гап-сўзлар ҳам кундан-кун осмонга ўрламоқда. Кимдир City бинолари худди Нью-Йоркнинг осмонуларлари сингари баланд бўлишини гапирса, бошқа биров қуриладиган турар-жойлар ҳаддан ташқари қимматлигини, нархи унча-мунча бели бақувватни ҳам ўйлантриб қўйишини айтади. Америкалик машҳур боксчи Майк Тайсоннинг бу ердан уй сотиб олгани ҳақидаги реклама ролиги “Tashkent city” билан боғлиқ шов-шувларни янада кучайтирди.

Айниқса, шу йилнинг 28 январь кунини “Озодлик” радиосининг “Facebook” ижтимоий тармоғидаги саҳифасида эълон қилинган мақоладан сўнг City яна омма диққат марказига кўчди. Мақолада айтилишича, вилоятлардан келиб “Tashkent city” қурилишида меҳнат қилаётган ёлланма ишчилардан айримлари бу ердаги оғир меҳнат шароитидан норози бўлган. Улар иш вақтининг белгиланган меъёрлардан ортқилиги, ётоқхонадаги аҳвол ва озиқ-овқат таъминотидаги муаммолардан шикоят қилишган. Шунингдек, ишчиларга нисбатан қўпол муомала қилинаётгани айтилган.

Ҳўш, аслида аҳвол қандай? Бу йилгиларнинг шикояти қай даражада ҳақиқатга яқин? Бундай саволлар уйғониши табиий эди. Тошкент шаҳар ҳокимлиги “Tashkent city” қурилиш майдонида оммавий ахборот воситалари ходимлари учун пресс-тур ташкил этиб, бир йўла барча саволларга ойдинлик киритмоқчи бўлди.

Пресс-тур давомиди журна-

листлар хорижий инвесторлар ва юртимиздаги тадбиркорлар ҳамкорликда иш юритаётган 80 гектарлик ҳудуднинг лойиҳаси билан таништирилди. Амалга оширилаётган қурилиш ишлари, ишчиларга яратилган шарт-шароитлар, айтиш вақтгача эришилган натижалар ва келгусидаги режалар хусусида маълумотлар берилди. Айтиш пайтда бу ерда саккиз лотда бунёдкорлик ишлари бажарилаётгани айтилди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 28 июлда қабул қилинган “Тошкент шаҳрининг

бошқа халқаро компаниялар билан ҳамкорликда ишлаб чиқилиб, шаҳар архитектура кенгаши томонидан тасдиқланган, қурилиш ишларига киришилган эди.

Айни вақтда бу ерда 4 минг 700 нафардан зиёд ишчи меҳнат қилмоқда, уларнинг 2 мингдан ортиги Россияда ишлаб қайтган малакали қурувчилардир. Шунингдек, олий маълумотли мутахассислар, муҳандислар, соҳа вакиллари айтиш жараёнда иштирок этяпти. Уларнинг кўпчилиги бугунги давр талабларига жавоб беради-

рилаётгани таъкидланди. Ходимлар объект ҳудудида барпо этилган махсус жихозланган биноларда яшаши, бу ерда муносиб шарт-шароит яратилганига ўзимиз гувоҳ бўлдик.

Хонадонлар сотуви бўлимининг маълумотида кўра 1- ва 7-лотларда бунёд этилаётган уйлarning 1 кв. метри 700 АҚШ доллари миқдорига баҳоланиб, айтиш пайтда 1162 хонадон эгалари аниқ, яъни уйлarning 90 фоизи сотиб бўлинган. 7-лотда бу кўрсаткич 15 фоизга етган. Хонадонларни сотиш ишлари шаффоф тарзда ташкил

мизнинг ҳар бир туманида ишбилармонлик марказлари, хусусан, учта бизнес сити – “Олмасор бизнес сити”, “Юнусобод бизнес сити” ва “Мирзо Улуғбек бизнес сити” барпо этишдан иборат, дейилди матбуот анжуманида.

Юртимизнинг кундан-кунга чиroy очиб бораётгани, одамларнинг замон талабига мос биноларда яшашга ҳаракат қилаётгани, халқимизнинг ҳаёти, ҳаётга муносабати ўзгараётгани яхши албатта. Бир пайтлар “Биз ҳеч кимдан кам эмасмиз, кам бўлмаймиз!” деган шiorларимиз бўлгич эди. Меъморлик бобида боларимиз ҳамон дунёни ҳайратга солиб келмоқда. Улар бунёд этган бинолар тарҳининг, безакларининг сир-синоати ҳануз мавҳумлигича қолмоқда. Бу борада ҳеч кимдан кам эмаслигимиз аниқ. Шундай осойишта замонда, тинч юрtda яшаётганимизга минг шукрлар бўлсин.

Бу ерда кўрганларимиздан сўнг “Facebook”да эълон қилинган мақола “Озодлик”нинг навбатдаги найрангидир (ҳар ҳолда илгарилари шундай уйлardик) деган ҳаёлга ҳам бордик. Бироқ, ўша кунини пресс-тур ташкилотчилари тинимсиз ёмғир, ноқулай об-ҳаво туфайлими, ё бошқа сабабданми ишчилар билан учрашиб, гаплашиш имконини яратмади. Аслида кўпчилик ҳамкасбларимизнинг мақсади оддий ишчилар билан юзма-юз суҳбатлашиб, масалага ойдинлик киритиш эди.

Яна бир гап: мақолани тайёрлаш жараёнида қўшимча маълумот олиш учун хонадонлар сотуви бўйича шаффофлик таъминланган сотув бўлимининг 71 202 22 22 телефон рақамига бир неча мартаба кўнғироқ қилдик, ammo боғланишнинг имкони бўлмади. Балки улар жуда бандир. Яхши гумонда бўлган яхши-да.

Бектош ИСМОИЛОВ,
“Оила ва жамият”
мухбири

BARCHA SAVOLLARGA OYDINLIK KIRITILDIMI?

марказий қисмини ободонлаштириш ва меъморий қиёфасини янада яхшилаш ҳамда аҳоли ва пойтахт меҳмонлари учун зарур шарт-шароитлар яратиш чора-тадбирлари тўғрисидаги қарорига мувофиқ, “Tashkent city” лойиҳасининг бош режаси “ARUP” (Буюк британия), “Tabanlıoğlu” (Туркия), “DPArchitects” (Сингапур) ва

ган бинолар қуришда аввал ҳам қатнашган. Бу ерда энг кам иш ҳақи 1,5 миллион сўм. Муҳандислар 8 миллион сўмгача маош олади.

Меҳнат қонунчилиги талаблари доирасида иш вақти 2 сменада ташкил этилган. Шунингдек, ишчи-муҳандислар учун 3 маҳал иссиқ овқат, қиймати 200 минг сўмга тенг ойлик озиқ-овқат пакети бе-

этилган.

Пресс-турдан сўнг матбуот анжумани ҳам ўтказилди. Унда Тошкент шаҳар ҳокими Ж.Ортиқхўжаев, ушбу мажмуа қурилишида иштирок этаётган идора ва ташкилотлар вакиллари, инвесторлар иштирок этди.

Эндиги режа Президентимиз қарори асосида “Tashkent city” намунасида пойтахти-

Бугун куча-кўйда, жамоат транспортида бирор танишингизни учратиб қолсангиз гап айланиб келиб нарх-навонинг кундан-кунга ошиб бораётганини, маошнинг камлигига ва албатта қарз масаласига бориб тақалади. “Дорихонадан 300 минг сўм қарзим бор”, дейди бир танишим суҳбат орасида. Водийда яшовчи дугонам эса озиқ-овқат маҳсулотларини ҳар доим маҳалладаги дўкончадан қарзга ёздириб олиши ҳақида гапирди. Одамларнинг қарз бўлиб қолишларига сабаб нима? Мухбиримиз мавзу юзасидан одамларнинг фикр-мулоҳазаларини ўрганди.

“ISTE'MOL SAVATCHNA” MIZ

БИР ТОВУҚҚА ҲАМ ДОН КЕРАК, ҲАМ СУВ КЕРАК

Бувайда тумани, Найман қишлоғида яшовчи Мухаррам Махмудова 10 йиллик фабрика меҳнат стажин билан нафақага чиққан. Ҳозирги кунда у 400 минг сўм нафақа олади. Боқувчисини йўқотган бу аёл укасининг қарамоғида яшайди. Аммо рўзгори бўлак. “Бир товуққа ҳам дон, ҳам сув керак”, деган мақолни бу аёлга нисбатан қўллаш мушкулроқ. Негаки, Мухаррам опанинг тоғгани сувга етса – донга, донга етса – сувга етмайди. Шу боис опа ёрдам пули сўраб маҳалла фуқаролар йиғинининг эшигига сарғайиб кун ўтказди. Чунки у оладиган нафақа пули фақатгина 10 кунлик харажатларига етади ҳолос. Унинг кийим-кечак, коммунал тўловлари-чи, дерсиз? Борди-ю яқин қариндошлари мурувват кўрсатиб ёрдам қўлларини чўзса – хўп-хўп, йўқса, қарз ҳисобига кун кўришга тўғри келади. У озиқ-овқат маҳсулотларидан тортиб, дори-дармонгача маҳалладаги дўкондан қарзга ёздириб кун кўради. Бунақа ҳолат шаҳарликларга ҳам янгилик эмас, демоқчимисиз?..

КАМ ТОПИБ, КЎП САРФЛАЙМИЗ...

– Мисол учун мен 1.500 минг, аёлим эса 1 миллион сўм маош оламиз, – дейди Чилонзор туманида яшовчи Фаррух Қосимов. – Уч нафар фарзандимиз бор. Катта ўғлимни спорт тўғрарига берганмиз. Дарсдан сўнг шаҳар марказидаги спорт иншоотида бориб келиши учун ҳар куни 5 минг, бир ойда 150 минг сўм, иккита қизимни боғча пули учун 310 минг, аёлим иккимизнинг тушлигимизга 300 минг, ишга бориб келиш учун йўл пулига 150 минг, рўзгор учун ҳар куни 50 минг – бир ойда 1.500 минг коммунал тўловлар учун эса 500 минг сўм миқдорида маблағ сарфлаймиз. Бир ойда уйга 2.5 миллион сўм маблағ кириб келяпти. Ўзимиз эса уч миллион сўмга яқин маблағ сарфлаймиз. Баъзан ҳайрон қоламиз. Бу бизни ўта иқтисод қилиб, пулни аяб ишлатган рўйхатимиз. Масалан, киш келса болаларнинг оёқларига, эгнига иссиқ кийим оламиз, ўзимиз эса эскисини эплашга ҳаракат қиламиз. Илоҳи борица гўшт ўрнига туҳум ишлатамиз. Агар маошгача тўйми, туғилган кунми чиқиб қолса, албатта қарз олишга тўғри келади. Шу боис маошимни оламиз, қарзга тўлайман. Бундай яшашга анча ўрганиб ҳам қолдик.

ДОРИ БЕПУЛ БЕРИЛМАЙДИ

Мирзо Улуғбек тумани, “Буёқ ипак йўли” метроси атрофида жойлашган дорихоналардаги сотувчиларга, “Дори-

ларни аҳолига қарзга ҳам берасизми?” деган савол билан юзландик.

– Ҳали бундай ҳолат бўлгани йўқ, – дейди “Davo” номли дорихона сотувчиси Дилнора Жўраева. – Бизда қарзга бериш мумкин эмас. “Алишер фарм савдо” дорихонаси сотувчиси Нодир Шобердиев бу ерда асосан ишга, ўқишга қатновчи одамлар киргани учун аҳолини танимаслигини, шу боис қарзга дори бермаслигини тасдиқлади. Нодир инсоф юзасидан ноилоҳ қолганларга 5-10 минг сўмлик дори бўлса қарзга бериб туришини, баъзи одамларда шу пул ҳам бўлмаслигини таъкидлаб ўтди. Қарзга берилган пулни дорихонага ўз ойлик маошидан тўлашни билдирди.

Бектемир туманидаги “Ҳасан-фарм” дорихонаси сотувчиси ишга янги келганини у билан навбатда турадиган Севара исмли сотувчи эса қарзга бераверишини, чунки у аҳолини танишини билдирди.

Энди эса озиқ-овқат маҳсулотлари сотиладиган дўкон сотувчиларига “Аҳолининг сиздан қанча қарзи бор”, деган савол билан юзландик.

**48 ВАРАҚЛИ ДАФТАР
15 КУНДА ТЎЛАДИ**

– Қишлоқ аҳолисининг деярли аксарият қисми дўконимдан қарзга маҳсулот олади, – дейди Учкўприк туманидаги озиқ-овқат дўкони сотувчиси Мираброр Саидов. – Битта 48 варақли дафтар ўн беш кунда тўлади. Дўконга кўпроқ аёллар ва болалар келишади. Эркакларнинг аксарияти хорижда ва пойтахтда ишлагани боис оила аъзолари улар келгунича қарзга рўзгор қилишади.

Андижон вилояти, Жалақудуқ туманида яшовчи Озода Халилова исмли сотувчи ҳар ойнинг ўртасида қарз дафтарини кўтариб, уйма-уй эшик қоқиб юришини айтди.

– Баъзи одамларни қарз олгани ёдидан чиқиб кетади, – дейди О. Халилова. – Пул сўрасам жаҳли чиқиб, юзимга эшикни қарсиллатиб ёпиб қўядиганлар ҳам бор. Кейинги сафар қарзга бермай дейману...

Ургутлик Хайрулло исмли сотувчи қишлоқ аҳолиси озиқ-овқат маҳсулотларини қарзга олаверганидан пулни йиғолмай инкирозга учраган, натижада дўконини ёпиб, пойтахтда устачилик қилмоқда.

ИСТЕЪМОЛ САВАТЧАСИ НИМА?

Президентимиз Шавкат Мирзиёев 2017 йил 22 декабрдаги Олий Мажлисга Мурожаатномасида, ижтимоий соҳани ривожлантириш бўйича устувор йўналишлар ҳақида сўз юритган. Жумладан, “Биз илгор хорижий тажриба асосида аҳолининг муносиб

ВО‘ЛАДИМИ? ҚАЧОН?

ҳаёт даражаси учун зарур бўлган даромадларни аниқлаш бўйича “истеъмол саватчаси” тушунчасини қонунчиликда мустаҳкамлаш ва уни амалда таъминлаш механизмларини яратишимиз лозим. Айни вақтда аҳолининг реал даромадлари, иш ҳақи, стипендия, пенсия ва ижтимоий нафақаларни босқичма-босқич ошириш бўйича ҳам амалий чоралар кўрилади”, дея таъкидлаб ўтган эди.

Келинг, «истеъмол саватчаси» нима, деган саволга аниқлик киритиб оламиз. У инсоннинг нормал ҳаёт кечириши учун зарур бўлган озиқ-овқат, ноозиқ-овқат маҳсулотлари ҳамда хизматларни ўз ичига олади. Яъни, одамнинг даромади яшаш учун зарур бўлган энг муҳим эҳтиёжларини қаноатлантиришга етиши керак. Кўп давлатларда ижтимоий нафақалар шунга қараб белгиланади. Мамлака-

муҳокамалар қачон тугаши эса ҳеч кимга маълум эмас.

**Германияда 475 –
Ўзбекистонда 46**

Илгор хорижий тажриба асосида аҳолининг муносиб ҳаёт кечириши учун зарур бўлган даромадларни аниқлаш бўйича «яшаш минимуми» ва «истеъмол саватчаси»га оид муносабатлар ҳуқуқий тартибга солинади. Қабул қилиниши лозим бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда аҳолининг реал даромадлари, иш ҳақи, пенсия, нафақа ва бошқа тўловлар миқдорининг мунособиллигини таъминлаш муҳим роль ўйнайди. Мисол учун, АҚШда 300 хил маҳсулот истеъмол саватчасига киритилган бўлса, Францияда 250, Англияда 350, Германияда 475, Россияда эса 156 хил маҳсулот истеъмол учун жой олган. Шунингдек, Россияда истеъмол саватчаси ҳар 5 йилда белгиланади. Ўзбекистонда 46 хил маҳсулотлар истеъмол саватчасига киритилган. Демак, ушбу истеъмол саватчасига киритилган 46 маҳсулот ва хизматларнинг тест тариқасида ўтказилаётган тақдир ҳал этилса, бизнинг ҳам яшаш тарзимиз ўзгариши мумкин. Шунда ойлик маошимиз қарзга эмас, яхши яшаш учун етарли бўлади.

Айтаганча, Иқтисодиёт вазирлиги ходимларига бир нарсани ҳам эслатиб қўйишни жоиз деб билдик. Ўзбекининг орзу ҳаваси кўп. Тўй қилади, иморат кўтиради. Боласини шартнома асосида ўқитади, яна солиқ, коммунал тўловлар дегандек, хуллас “истеъмол саватчаси”нинг бир четига мана шуларни ҳам қўшиб ҳисобланса, ёмон бўлмасди.

**МУАММОСИНИ АЙТГАН
ОДАМ НОШУКРМИ?**

Тўғри, ҳозир тўқин-сочин, тўқчилик, пул бўлса чангалда шўрва, дейдиган замонда яшаймиз. Лекин муаммолар ҳам йўқ эмас. Уни кимдир айтса ношукрликка йўямиз. Аммо қачонгача фақат бир кунлик қора қозонни қайнатиш дардида яшаймиз. Биз ҳам ишдан келиб, тўловлар қарзлар ҳақида қайғурмай, хотиржам китоб ўқиб, тил ўрганиб, севган машғулотиимиз билан шуғулланиб, болаларга вақт ажратишимиз мумкин. Бу орзу-ҳавасларнинг амалга ошиши ҳар жиҳатдан иқтисодга боғлиқ албатта. Шундай эмасми?

**Нигора РАҲМОНОВА,
“Оила ва жамият” мухбири**

oilavajamiyat@mail.ru

AYOL NEGA O'Z FARZANDLARINI O'LDIRD?

Бу дунёда она меҳрига муносиб таъриф ва мезон бўлмаса керак. Фарзанди учун тунлари мижжа қоқмайдиган, дард чекканда қўшилиб йиғлайдиган, йиқилганда суюйдиган ҳам она. Бежизга "Жаннат оналарнинг оёғи остидадир", дейилмаган. Она – фарзанд учун қалқон, меҳр булоғи ва соябон. Аммо, орамизда она сўзига нолайиқ шундай аёллар ҳам борки, уларни нима деб аташни билмай қолади, киши.

Самарқанд вилояти Пастдарғом тумани "Қоровул тепа" маҳалласида истиқомат қилувчи она ўзининг ухлаб ётган икки нафар гўдагини ваҳшийларча пичоқлаб ўлдиргани тўғрисидаги хабар юртдошларимизни ларзага солди... "Янами?!", деди кимдир... "Аёлларимизга нима бўлаяпти?", деди бошқа биров... "Бу жиноятларнинг илдизини ўрганиш керак, аёлни ўз фарзандининг қотилига айлантираётган сабаб нима?", дея бош чайқайди яна бир юртдошимиз...

АРШИ АЪЛО ЙИГЛАГАН КЕЧА

Ярим тун бўлишига қарамай Мардоннинг келмаётганидан Феруза (исм-фамилиялар шартли)нинг жаҳли чиқа бошлади. Унинг қўл телефонига қайта-қайта кўнғирок қилаверди. "Ярим соатда бораман", деган хабар келгач, бироз тинчланди. Бу пайтда иккала қизалоқ ширин уйкуда ётишарди. Феруза кўзгу қаршида туриб ўзига оро берди. Нима қилиб бўлса-да, қайнона-қайнотасининг кўнглидаги шубҳа-гумонларни тарқатиш керак, ўйлади у.

– Телефон қилавериш эвординг-ку, нима дейсан? – деди кириб келган Мардон жаҳл билан. Унинг кўрс муомаласидан аёлниң фиғони фалакка чиқди.

– Сизни уйлантиришмоқчи эмишми? Қўз ҳам топишбди. Ўйдагилар орамиздаги муносабатдан бохабарга ўхшайди. Лекин билиб қўйинг: мени бу уйдан шарманда қилиб ҳайдашса, жим турмайман! Севара аслида сизнинг қизингиз эканини ҳаммага айтаман! – деди Феруза иддао билан.

– Нима деясан? Қаёқдан билишибди? – дея эсанкираб қолди Мардон. – Бўлиши мумкин эмас! Энди ҳароми қизингизнинг буйинимга илмоқчимисан? Эшитиб қўй, ўртағиздаги ҳамма нарсга тугади!

Феруза қутилмаганда хушторидан бундай жавоб оламан, деб ўйлаганди. – Нима қилай, айтинг! Нима қилай? Ўзимга қўшиб болапаримниям ўлдирсам қутуламанми? – дея чинқириб юборди.

Ўртада ханжал бошланди. Феруза жаҳл билан жонда турган пичоқни олди. Мардон қўлингдан ҳеч нарсга келмайди, дегандек истеҳзоли қулиб турарди...

Шовқин-сурондан уйғониб кетган қайнона-қайнота кўнрақдан хонасига югуришди. Қайнона қўрқувдан дод солиб юборди. Келини ва неваралари қип-қизил

қонга беланиб ётишарди. Тез ёрдам машинаси етиб келганида иккала қизалоқ ҳам вафот этганди. Зўрга нафас олаётган Ферузани шифохонага олиб кетишди. Қайнона юрагини чангаллаб қолди. Бир неча кун аввал етти ёшли Наргиза ётоқхона деразасидан Мардон амакисини кирганини айтгани ёдига тушди.

БИР КУН ОЛДИН

Нурхон ҳоланинг хаёлини Наргизанинг гаплари банд қилиб қўйган эди. Устига-устак бобойи ҳам "келинга кўз-қулоқ бўл, уйда негадир шубҳали ҳолатлар кўп бўляпти. Мардонни ўша ердан ўтганини икки-уч кўрдим", дегани ҳам ўйлантириб қўйди. Шу орада келинининг жаҳл билан болаларига бақиргани ҳолани янада жигибийрон қилди.

– Феруза, қадамингни ўйлаб бос. Мардон сенинг деразанг тағида нима қилаётган эди? – деди келинга шубҳали қараш билан. Шу билан унинг айбдор ёки айбсиз эканлигини билмоқчидай.

– Нима? Энди менга тўхмат қилишга ўтдингизми? Мен қаердан билай нима қилаётганини. Ўзидан суранг. Эри эрси бўлиб яшаганим етмагандай тўхматга ҳам қоламанми энди, – дея хўнграб йиғлаб юборди Феруза.

– Оғохлантириб қўяй, қишлоқдан шармандангни чиқариб ҳайдайман. Етимчангнинг бошини силаб, бутун мол-давлатимга эгаллик қиласан деганимга ўзингдан кетма, – деди қайнона важохат билан.

ҚОТИЛЛИККА ЙЎЛ

Тақдирнинг биз қутмаган зарбалари кўп. Аммо ҳаёт синовларини ҳамма ўзича талқин этади. Ҳар бир босилган қадам учун жавобгар эканимизни унутиб қўямиз.

Бир пайтлар орзулари бир олам бўлган Феруза Ургут туманидан Пастдарғомга, ўз севган ёрига турмушга чиқди. Онаси қизи ҳоласининг маҳалласига келин бўлиб тушаётганидан хотиржам эди. Наргиза туғилганида эрининг қувончи ичига сиймасди. Аммо умри қисқа экан. Турмуш ўртоғининг тўсатдан вафот этиши Ферузани ғам-ҳасратга кўмди. Буни қарангки, Феруза яна қайтиб шу маҳалладан жуфт топди. Кунларнинг бирида Нурхон ҳоласи уни сўраб совчиликка келди.

– Қизикмисиз, опа? Ўғлингиз Россия фуқароси бўлиб кетган, у ерда оиласи бор. Бир йилда бир келадими-йўқми? – деди Ферузанинг онаси норози оҳанда.

СТАТИСТИКА

• Хотин-қизлар ўртасидаги жиноятчилик бўйича энг юқори кўрсаткич Фарғона, Самарқанд, Тошкент вилоятлари ва Тошкент шаҳрига тўғри келади.

• 2018 йилда хотин-қизлар томонидан содир этилган жиноятларнинг 16 фоизини фирибгарлик, 14 фоизини иқтисодий жиноятлар ва 11,4 фоизини ўғирлик ташкил этди.

• Профилактик ишлар натижасида республика бўйича хотин-қизлар жиноятчилиги мос равишда 2016 йилда 5 фоизга, 2017 йилда 11 фоизга камайган бўлса, 2018 йилда 35,7 фоизга камайди.

• Ноқонуний диний фаолият билан шўғуллани учун республика ички ишлар органларининг профилактик ҳисобиди турган хотин-қизлар жорий йилда 37,4 фоизга камайган.

• Экстремистик оқимлар аъзолари бўлган аёлларни соғлом ҳаётга қайтариш борасида олиб борилган ишлар натижасида 3 минг нафар хотин-қиз махсус рўйхатдан чиқарилди.

• 2018 йилда жиноят содир этган 113 ва ҳуқуқбузарликка йўл қўйган 780 нафар хотин-қиз қасб-қиллик асосида жазодан озод этилди.

• Хотин-қизлар ўртасида оғир турдаги жиноятлар сони Тошкент, Навоий, Фарғона вилоятларида ошиб бормоқда.

– Ўйлаб кўр. Қизингни боласи билан энди ким оларди? Неварангни ҳам нари қилмайман. Ҳеч нарсасига зориктирмайман. Феруза ўғлимнинг кўнглини топса, тез-тез келиб турармиди, шунча давлатим бегонага қолмасин дейман-да, – деди хола йиғламсираб.

Бу суҳбатни четдан эшитиб ўтирган Ферузанинг кўз олдида ҳоласининг икки қаватли данғиллама ҳовлиси, бойликлари, сўнгги русумда ялтиллаб турган машинаси келди. Чиққан қиз чигириқдан нари деганларидек, Феруза боласи билан уйда ортиқчалигини билиб эзиларди. Хуллас, у рози бўлди. Хола ўғлини ҳам йиғи-сиғи билан

кўндирди. Никоҳ ўқилди. Феруза янги ҳаёт бошлади. Икки кун ўтгач, эри Россияга қайтиб кетди. Хайҳотдек ҳовлида қайнота-қайнонаси билан қолган келин қизи билан овунарди.

Орадан бир йил ўтди ҳамки, эридан дарак йўқ эди. Ҳар замонда телефонда гаплашишини айтмаса, аёл ёш умри ўтиб кетаётганидан эзиларди. Шундай кунларнинг бирида уйда ёлғиз ўтирганида овсинининг ўғли Мардон ҳовлига кириб келди. Ўзидан 10 ёш кичик, ҳам жияни, ҳам қайнуқаси эканига қарамасдан аёлниң хаёли бузилди. Шайтон уни йўлдан урди. Мардон муносабатларининг бунчалик қучуллашиб кетишини хаёлига ҳам келтирмаганди. Аммо кундан-кун Ферузага боғланиб бораётганди. Кунора Ферузанинг ётоғига ярим тунда деразадан қирарди. Феруза ҳам қилган ишини айб деб ўйламасди, ўйлашни ҳам хоҳламасди.

Шу зайдла йиллар ўтди. Феруза иккинчи фарзандига ҳомиладор эканини билганида юраги орқага тортиб кетди. Биров билиб қолишдан қўрқиб юрган бир пайтда бахтига Россиядан эри келди. Эрининг совуқ муносабатлари унинг юрагини қон қилди. Қайнонаси эса доим бунга қўлаётган бойлиқни пеш қиларди. "От айланиб қозигини топади, деганларидек, бир кунмас-бир кун қайтиб келади, сабр қил", дерди. Аслида, бу гапга қайнонанинг ўзи ҳам ишонмас эди. Россия фуқаролигини олган, у ерда ўз ҳаётини қурган инсон ота-онасининг вафотидан кейин келармикан?! Ферузанинг ҳамма ҳавас қулгудек шоҳона ҳаёти бор эди-ю, ёнда меҳр кўрсатувчи умр йўлдоши йўқлиги унга алам қиларди.

ЖИНОЯТГА ЖАЗО МУҚАРРАР

– Судланувчи, 1988 йилда туғилган Феруза Очилова жиноий шериги, турмуш ўртоғининг акасининг ўғли, яъни хуштори Мардон Раҳмонов билан ўзаро жиноий тил бириктириб, Ф.Очилованинг фарзандлари 2011 йилда туғилган Наргиза Салимова ҳамда 2017 йилда туғилган Севара Очиловаларни ухлаб ётган жойида ошхона пичоғи билан пичоқлайди, – дейди Самарқанд вилояти Жиноят ишлари бўйича суди судьяси Шухрат Шахрипов. – Катта қизининг танасига 12 марта, ҳали бир ёлғиз ҳам қирмаган иккинчи қизига 5 марта пичоқ уради. Ф.Очилова ўз жонига қасд қилиш мақсадида ўзининг қорин ҳамда кўкрак қисмига 9 марта пичоқ уради. Аёл ўзи тирик қолади, аммо фарзандлари вафот этади. ДНК текшируви ҳулосасига кўра, 2017 йилда туғилган С.Очилованинг биологик отаси М.Раҳмонов экани аниқланди. Суд ҳукми билан М.Раҳмоновга 17 йил, Ф.Очиловани 13 йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди.

ИБРАТЛИ ОИЛА

Суриштирувлардан сони билдикки, ушбу ҳодисадан сўнг ўз ишига лоқайдлиги туфайли "Қоровул тепа" маҳалласи раиси ва посбони ишдан бўшатишган. Маҳалланинг хотин-қизлар билан ишлаш ва оилаларда маънавий-ахлоқий кадриятларни мустаҳкамлаш бўйича мутахассисига ҳайфсан берилган. Ушбу хонадон маҳалладаги ибратли оилалардан бири бўлган. Бу оилада 7 нафар ўғил ва битта қиз воғга етган бўлиб, ўғилларнинг 4 нафари ички ишлар ходимлари бўлиб ишлашади. Ҳаммаси ўқимли, ўзига тўқ. Қўни-қўшниларнинг таърифлашча қотил она, яъни Феруза босиқ ва камсуқумгина келин бўлган. Ўз қайнуқаси билан шакар-гуфтор бўлиб юрганини қайнона-қайнотаси сезиб қолмагунча ҳеч ким билмаган, эшитмаган ва кўрмаган.

Бундай жиноятлар илдизига назар солсангиз муаммолар занжирини пайқайсиз. Келинининг шаърий никоҳ билан яшаётгани, эрининг Россия фуқароси бўлиб, уйига бир йилда бир келиши – маҳалла мутасаддиларига ҳам кундек равшан бўлган. Аммо улар шаърий никоҳ қонуний никоҳнинг ўрнига ўтмаслигини, бундай ишга қўл уриш қонуналга зид эканини аҳолига тартиб қилишмаган кўринди.

Хулоса шуки, аёл жиноятига яраша жазо олди. Энди у бу ҳаётда қандай яшаши аслида энг катта жазо. Ҳар кун, ҳар дақиқа, ҳар сонияда ҳаётга тўймаган мурак ҳаётларнинг айбимиз нима эди, деган мунгли нигоҳи "она"нинг юрагини тилкалаши тайин. Аслида ёнимиздаги одамлар ҳаётига бефарқ бўлмаганимизда бундай жиноятлар содир бўлмасмиди...

Нилуфар ЮНУСОВА
журналист

QALB KO'ZI

SO'QIRLAR

Шерзод Ибайдуллаев 1990 йил 21 мартда Фориш тумани, Сайёд қишлоғида туғилган. Икки нафар фарзанди бор, вақтинча ишсиз. Шу сабабли иш излаб, 2013 йилда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлигининг йўлланмаси асосида Жанубий Корея Республикасига чиқиб кетади. У бир қанча муддат Кимхе шаҳрида жойлашган "Виятех" заводидида ишчи бўлиб ишлаб юради. Сўнг олаётган маоши уни қониқтирмай, кам бўлганлиги сабабли ишдан бўшайди. Энди турар-жой, еричардан қисиниб қолгани туфайли қандай чора топишини билмай, шаҳардаги "Ат Тацво" номли мусулмонлар масжидига бориб вақтинча яшайди.

Ҳаётини мисолларга эътибор қаратсак, асалга ари ҳам, чивин ҳам бирдек ёпишини ҳамма билади. Шундай экан, динни булгаб, исломни бутун дунёга террорчилик фаолиятига алоқадор қилиб қўрқатаётган бундай сохта диндорлар бу ерга ҳам келиб-кечиб тургани ажабланарли эмас. Шерзод бу ерда ана шундай кимсалардан бир нечаси билан танишиб

қолди. Бу ерга намоз ўқиш учун келган С.Худойбердиев, Б.Саксоновлар унга дин ва намоз қоидаларини ўргатиш мақсадида келиб, суҳбатлашиб туради. Улар йигитга намоз ўқиш учун шароити бор жойдан иш топишни маслаҳат беришади. Шу орада Ш.Ибайдуллаев иш излаб Чонгжу шаҳрига кетди. У ерда юрган пайтида С.Худойбердиев иш топмаган бўлса, Кимхега қайтиб келишини маслаҳат беради. Оқибатда, шаҳарга яна қайтиб келгач, янги танишлари уни ўзлари ижарада яшаётган уйга олиб боришади.

Бу уйда яшайдиган ва тўпланиб турадиган гуруҳнинг яна бошқа аъзолари билан ҳам танишади. Шундай тарзда у "Жиходчилар" диний экстремистик оқимнинг аъзосига айланади. Ушбу ташкилот фаолиятининг ноқонуний эканлигини била туриб, тез-тез ўтказиб туриладиган, тақиқланган диний йиғинларда иштирок этади. Йиғилишларда Б.Саксонов ва С.Худойбердиевлар унга турли диний мазмундаги тушунчаларни бериб, ислом давлати қуриш, бу йўлда жиход қилиш кераклиги ҳақида

уқтиришади. Улар ижтимоий тармоқ орқали туркиялик А.Бухорий исмли шахснинг шоғирдидан сабоқ олиб туришади. Бундан ташқари, интернет тармоғи орқали "Обид қори", қирғизистонлик "Рашид домла" кабиларнинг ақидапарастлик гоёлари билан йўғрилган, ҳижрат, жиход, шахидликка даъват қилувчи маърузаларини ва овозли ёзувларини эшитиб, маъноларини тўғри дея ўзларича талқин қилишади.

Б.Саксонов "машварат"ларида бирида Сурия давлатида ўзининг таниши борлигини, у жиход амалларини бажариб келаётганини маълум қилади. У билан телефон орқали боғланганда: "Сенлар кофирсанлар, жиход амалини

Бугун диний экстремистик гуруҳлар фаолиятининг ноҳуш ҳодисаларга сабабчи бўлаётгани, элларга қиргин келтириб, сиёсий низолар келтириб чиқараётгани ҳеч кимга сир эмас. Бу фаолиятнинг дунёнинг деярли ҳамма давлатларида тақиқланганини ҳали вояга етмаган ёшлар ҳам яхши англаб етган. Лекин Шерзод кўра била туриб, онгли равишда риёкор кимсаларнинг тўзоғига илинди.

бажармаяпсанлар" дея таъна қилганини айтади. Шунда йиғинда ўтирган Абдуллох (Ш.Рашидов) исмли шахс Сурия давлатига кетиш нияти борлигини билдириб, бошқаларни ҳам жиход қилишга даъват этади. Қалб кўзи кўр бу кимсалар ўз йиғилишларида Ўзбекистондан "ҳижрат" қилиб чиқиб кетиш кераклиги, ислом давлати қуриш йўлида қуролли "жиход" қилиш ҳақидаги маърузаларни қўллаб-қувватлаб, аввалига "Муаллими соний", "Қуръон тажвиди" китобларини ўрганиш билан бир қаторда, интернет тармоқлари орқали Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмитаси томонидан

таъқиқланган диний мазмундаги материаллар рўйхатига кирувчи ақидапарастлик мазмунидаги маърузалар, жиходга ундовчи видеоороликларни томоша қилишади. Шунингдек, қидирувда бўлган "Абдулло Бухорий", "Абдулло домла" тахаллуси билан диний экстремистик фаолият юритиб келган М.Ҳамидовнинг Туркия давлатида фаолият юритаётган, шахси аниқланмаган "Ахлиддин" ва "Ҳамидулло" исмли шахсларнинг Сурия давлатидаги жангари ҳаракатларда иштирок этишга қилган маърузаларини тинглайди. Унинг ушбу давлатдаги мужоҳид биродарларига эргшиб, ўзларини гўёки "Ироқ Шом ислом давлати" (ИШИД) деб атаб, ўзларига халифа сайлаб олган террорчи ташкилот таркибига кирувчи "Бухорий" гуруҳига қўшилиб олишади.

Ш.Ибайдуллаев шу тариқа сохта диндорлар орасида узоқ вақт мясия заҳарланиб, улоқиб юргач, охири 2015 йилнинг 17 мартда Ўзбекистонга қайтиб келади. 1 май куни яна ишлаш учун Кореяга қайтиб кетади. У ердан Ичон шаҳрига бориб, 2018 йилнинг 5 августига қадар ўша ерда бўлади. Ўша йилнинг апрел ойида юртга қайтишга мажбур бўлади ва қидирувда бўлганлиги сабабли ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимлари томонидан ушланади.

Суд Шерзод Ибайдуллаевга нисбатан иш ҳақининг йигирма фоизи миқдорини давлат даромади ҳисобига ушлаб қолган ҳолда уч йилга ахлоқ тўзатиш ишлари жазосини тайинлади.

Агар инсон ҳаётда кичик хато қилса, ўз ҳаёти учун ўзи ёмонлик келтиради. Лекин у жамият учун хавф келтирса, иллат келтирса, бунинг ажри улкан. Бундай катта хатолар, йўлдан адашишларнинг яраси пушаймонлик чекиш билан ҳам битмайди. Шу сабаб, тўғри йўлдан адашмаслик энг яхши чорадир.

Холнисо РАҲМОНОВА,
суд материаллари
асосида тайёрланди.

OILA BOSHIG'IDA ORIYAT BO'LSA...

Кейинги йилларда қизларни оилага тайёрлаш масаласига жиддий эътибор қаратиляпти. Бу борада саъй-ҳаракатлар самарасини ҳам сезаяпмиз. Бироқ оила мустаҳкамлиги ҳақида сўз кетганда, айрим йигитларнинг ҳали оила қуришга тайёр эмаслиги, уларда мардлик, самимийлик, тўғрисўзлик ва энг асосийси, орият этишмаслигидан кўнгиллар хижил бўлаётир.

Келинини ёқтирмай кўйган онасининг сўзини, нотўғри бўлса ҳам, тасдиқлашдан нарига ўтмаётган, қайнонаси ёхуд қудаси қилган сарпо ва мебеллар, маросимлардан камчилик топаётган, «айти-ди-айтмади, деди-демади»ликда аёллардан ҳам ўтиб тушаётган куёв ёки қайноталарни кўриб, ҳақиқий оила бошлиқлари ҳақидаги тасаввурингиз хиралашиб кетгандай бўлади. Шу кунларда ижтимоий тармоқларда муҳокамага сабаб бўлаётган «Куёв салом» ҳам фикримизни тасдиқласа керак.

— Келин бўлиб мурасасиз жанг майдонига тушиб қолгандай бўлдим, — дейди кўлида икки ойлик гўдаги бўлган келин. — Қайнонам, икки қайинсинглим, овсиним ҳар бир ишим-

дан айб топаверишига, ота-онамни, мени ҳақорат қилаверишларига-ку, бир амаллаб чидаётган эдим, бироқ эрим ва қайнотамнинг ҳам улар сўзига лаққа ишониб, майда-чуйда нарсалардан фожиа ясайверишлари жонимдан тўйдирди. Туққанимдан кейин онамнинг эркакларга суюнчи деб берган сарполаридан айб топишиб, жанжал чиқаришгач, у уйдан кетдим... Боламни етим қилгим йўқ, аммо яшаб кетишга ҳам кучим етмаяпти".

Ҳа, орият ўлса, оила ҳам пароканда бўлиши турган гап. Бугун янги, икки кундан кейин эскирадиган латта, кийим-кечакни деб гулдек набираси ва келинини сарсон қилиб кўйган қайнота оила бошлиқлигида муносибми? Яратганнинг гувоҳлигида ўзига жуфти ҳалол

этиб сайлаган аёлининг кўз ёшини сел қилган, у ва чилласи эндигина чиққан ўғилчаси эътиборга, меҳрга жуда-жуда муҳтож чоғида арзимас сабаб билан кўчага ҳайдаб олган куёвда орият бўладими?

Бу саволларга жавоб берадиган, дилимизга оғриқ солаётган айрим ҳолатлар ҳақида мушоҳада юритадиган бўлсак, қанча-қанча қоғозлар тўлиб кетса керак. Айтадиган гапимиз — ўғил ўстираётган оналарга. Ўғил болани, эртага бор меҳри келинимга ўтиб кетмасин, деган ўйда калтабин, худбин этиб тарбиялаб қўйманг. Аксинча, онани асраш, аёлини авайлаш марднинг иши эканини ўқтириг. Чунки ўғиллик ҳам, куёвлик ҳам — синов. Эркак ҳасмидаги аёл Яратганнинг унга энг азиз омонатидир. Уни орият, гурур, ҳамият каби туйғулар асраб турса, бу оила энг мустаҳкам кўрғонга айланади.

Ҳилола ОТАХОНОВА,
Наманган шаҳар 1-ҲҚДЁ
бўлими инспектори

oilavajamiyat@mail.ru

Вилоят “Оила” илмий амалий тадқиқот маркази раҳбари Сабоҳат Зуннунова билан бўлган суҳбатимиз оиладаги зўравонлик қурбони бўлган аёллар билан гуруҳ ёки якка тартибда тренинг-психотерапия машғулотларини олиб бориш мавзусида бўлди.

– Сирдарё вилоят “Оила” илмий амалий тадқиқот марказининг туман ва шаҳар бўлимлари томонидан юқоридаги мавзуда йил давомида ўтказилган 185 тарғибот тадбирида 8631 нафар иштирокчи қамраб олинди, – дейди Сабоҳат Исломова. – Мисол учун, Гулистон шаҳрида ўтказилган жами 27 тадбирда 1237 нафар фуқаро иштирок этди. Шаҳар ИИБ профилактика инспекторлари ва МФЙлар фаоллари билан ҳамкорликда оилавий турмуш доирасида ҳуқуқбузарлик қилган, 13 нотинч оилалар билан тарбиявий ишлар олиб борилди.

Гулистон шаҳридаги Дўстлик МФЙда яшовчи Ш. Х. муқаддам бир неча маротаба судланган. Оилали, 2 нафар фарзанди бор. Аммо, на гулдек оиласи, на фарзандлар уни тўғри йўлга сола олишмаяпти. Оила нотинч оилалар рўйхатида туради. Ичкилик, фарзандларини дунёга келтирган аёлни ҳақорат қилиш ва унга қўл кўтариш унинг учун оддий ҳолат. Ушбу фуқарога келгусида яна ҳуқуқбузарлик ва жиноят содир этмаслигини таъминлаш мақсадида тушунтириш ишлари олиб борилди.

Ёки бўлмасам, Улуғбод қўргонига яшовчи 2-гуруҳ ногирони Б. Д. мурожаат қилиб, уч ойдан буён оиласида нотинчлик экани, турмуш ўртоғи Б. С. тўнғич ўғлини уйдан ҳайдаб юборгани, унинг 2 нафар фарзанди бугунги кунда бирга яшаётган, энди эса яна бир ўғли Б. Д.ни оиласи билан уйдан ҳайдаб юбораётганини, ўғли руҳий касалликлар шифохонасида рўйхатда туришини айтиб, турмуш ўртоғини муроасага келтиришда амалий ёрдам сўради. Тегишли ташкилотлар билан бирга ушбу оилада тушунтириш ишлари олиб борилди.

Ақсар ҳолатларда, аёлларимиз уйда зўравонлик қурбони бўлсалар-да, бу муаммони кўчага олиб чиқишдан ор қиладилар. Бу ҳолатдан хабардор қариндош-уруғлар ҳам “сув лойқаланмай тинмайди...” қабилда аралашмаслиқни маъқул кўришади. Кўпчилик “эру хотиннинг ўртасига эсини еган тушади” дейди. Оқибатда, фожеа юз беради. Эру хотинни муроасага келтириш авваламбор, ота-оналарнинг иши, қолаверса, ўғилга тарбия бериш, “ожизага қўл кўтармоқ номардлик” эканини аниқламоқ отанинг вазифасидир.

ТО‘ХТА, QO‘LINGNI TUSHIR!

Албатта, кейинги пайтда келинларимизни “ожиза”деб аташ мушкул, баъзи аёлларимиз оиланинг нотинч оилалар сафидан жой олишларига тўғридан тўғри алоқадор. Аслида, аввал-бошдан эрнинг ҳурмати жойига қўйилса, қариндош-уруғларига “тил тегизилмаса”, халқ таъбири билан айтганда “пичоқ қинидан чиқмайди”.

Олиб борган тадқиқотларимиз шуни кўрсатадики, вилоятимизнинг Янгиер шаҳрида оиладаги зўравонлик қурбони бўлган аёллар рўйхатга олинмади.

Бу ерда ўтказилган жами 23 тадбирда 1164 нафар фуқаро қамраб олинди. Хотин-қизлар, ёшлар билан тушунтириш-тарғибот ишлари олиб борилди. Руҳшунос маслаҳати ўтказилди.

сўзлари бугун ҳам ўтган асрагидек долзарб.

Боёвут туманида ўтказилган жами 19 тадбирда оилавий турмуш доирасида ҳуқуқбузарлик содир бўлган 2 та нотинч оила рўйхатга олиниб, профилактика инспекторлари ва МФЙ фаоллари томонидан тарбиявий ишлар олиб борилди. Аёллар, айниқса, ёшлар ўртасида ўз жонига қасд, суиқасд қилиш ҳолатларини олдини олиш мақсадида “Ҳаёт гўзал, ҳаёт ширин” мавзусида “Беруний”, “Маданият”, “Ижодкор” МФЙларида ота-оналар ва ёшларни қамраган давра суҳбатлари ўтказилди.

Ана шу ишлар жараёнида қайнона-келинларимизнинг арзимаган нарсалардан жанжал чиқариб, оилалар

баб. Эр йигитлар ичкилик ичиб жанжал қилган, аёллар зўравонлик қурбонига айланишган. Ушбу оилаларга ҳамкор ташкилотлар билан бордик, суҳбат ва тушунтириш ишлари натижасида эр-хотинлар яраштирилди ва оилалар назоратга олинди.

Шу ўринда қадимдан қолган, халқ орасида юрадиган бир ривоят ёдимизга тушди. Бир мўмин йигитни шайтон йўлдан урмоқчи бўлибди. Унга бир аёлни зўрлашни айтибди. Йигит рад қилибди. Бир гўдакни ўлдирдиш лозимлигини шивирлабди. Йигит рози бўлмапти. Унда энг осон таклиф – бир пийла май ичгин, сенга бошқа талабим йўқ, дебди. Йигит май ичибди, мастлигида мўмин одам асло қўл урмайдиган жирканч ишларни қилган экан.

Суҳбатимиз сўнггида Сабоҳат Исломовадан оилаларга, ёшларимизга тилаклар билдиришини сўрадик:

– Турмуш ўртоғим, марҳум Давлатжон акангиз билан уч нафар фарзанд тарбияладик, Аллоҳга шукр, учови ҳам бугун оилдали, бахтли, – дейди Сабоҳат Зуннунова. – Қизларимга доим тайинлаганман, тайинлайман. Тақдир ато этган бахтининг қадрига ет, уни ҳурмат қил, яқинларига иззатда бўл, ўзинг ҳам иззат кўрасан, деб. Аввал-бошдан уларнинг тарбиясига, хунар ўранишларига, уй тутишларию пазандалик сирларини ўрганишларига қаттиқ эътибор бердим. Айниқса, муомала маданияти қиз боланинг тарбиясида катта ўрин тутади. Қиз бола уйда овозини кўтариб гапирмаслиги керак, деган гапимни қўлоқларига олиб олишган. Бўлмаса, учови ҳам рус синфларда таълим олишган, иккита-учта тилда гаплашишади, замонавий аёллар, аммо, оилавий муносабатларда ўзимнинг, оиламнинг тутумини қилишади. Дадаси билан қирқ йил бир ёшиққа бош қўйиб, қандай осойишта, бахтли ҳаёт кечирган бўлсак, қизларим Умида, Севара, Нигораларнинг оиласи ҳам шундай баҳамжизхат, аҳил, кўз тегмасин. Илоҳим, юртимизда барчанинг хонадонидида тинчлик ва фаровонлик бўлсин, ёшларимизга инсоф, ота-оналаримизга сабр тилайман, бир нарсани унутмайлик, болаларимизнинг бахту саодати бизнинг олтин кексалигимиздир.

Гўзал РУСЛАНОВА,
Сирдарё вилояти

Маҳалла фуқаролар йиғинларида доимий равишда оилада аёллар зўравонлик қурбонига учрамаслиги учун тарғибот тадбирлари ўтказилди.

“Ҳаёт гўзал, ҳаёт ширин” Ширин шаҳрининг мавзусида “Дўстлик”, “Бунёдкор”, “А.Темур”, “Нуробод” МФЙларида ўтказилган давра суҳбатларида 128 нафар фуқаро қатнашди. Улар малакали руҳшунос маслаҳатларидан баҳраманд бўлдилар. Учрашувларда таъкидландики, ҳеч нарса Яратган ато этган олий неъмат – ҳаётдан воз кечишга асос бўла олмайди. Барча муаммонинг ечимини топса бўлади. Лекин, кўриниб турибдики, муаммо борки, боши тарбияга бориб тақалади. Буюк маърифатпарвар Абдулла Авлонийнинг “тарбия биз учун ё ҳаёт, ё мамот, ё саодат, ё ҳалокат масаласидир” деган

бузилиб кетишини кўрган кишининг жони ачишади. Қайноналаримиз келин маҳрига берилган уй-жой, мулкни “менинг меҳнатим эвазига келган, аввал, хизмат қилиб қўйсин” деган қабилда иш тутишса, келинларимиз “мен ўғлига текканман, ота-онасига чўри бўлиш учун эмас” дея ҳақ талаб қилишади. Ўртада эр ва фарзандлар сарсон. Мисол учун, туманининг Алишер Навоий МФЙда яшовчи А. Қ. ва келини Қ. Н. уй-жой талашиб жанжаллашиб қолишди, туман ички ишлар ходимлари томонидан ушбу хонадон рўйхатга олиниб, ҳар иккаласига ҳам маъмурий чора қўрилди ва яраштириб қўйилди.

“Ҳосилобод” МФЙда яшовчи О. О. ва А. Н.ларнинг оиласи ва Муқимий МФЙда яшовчи Н. Ж. ва Н. Н.лар оиласининг тинчлиги йўқолишига ичкилик са-

AYOLLARNI FOHISHALIKKA YO‘LLAYOTGAN JINOIY GURUH A‘ZOLARI USHLANDI

ИИБ Жамоатчилик ва оммавий ахборот воситалари билан алоқалар бошқармасининг хабар қилишича, ИИБ тезкор гуруҳи Тошкент халқаро аэропортида Истанбулга учаётган 2 аёлни қўлга олган.

Айтилишича, бу аёлларни “шаҳвоний мақсадларда фойдаланиш учун” юбораётган жиноий гуруҳнинг икки аъзоси ҳам “ашёвий далиллар билан” қўлга олинган. Дастлабки суриштирув ва сўроқлар

натижасида аниқланишича, жиноий гуруҳ аъзолари Истамбул шаҳрида қўшмачилик билан шугулланувчи ўзбекистонлик аёл билан олдиндан тил бириктириб, унинг кўмагида авиачипталар сотиб олган. Улар Истанбулга юборилаётган аёлларга аввалига 1500 АҚШ доллари ишлаб бериш шарти билан келишади.

Маълум бўлишича, қўлга олинган аёллар – 1983 йилда туғилган Қ.А. ва 1985 йилда туғилган У.М.га нисбатан ҳужжатлар расмийлаштирилган. Суриштирув ишлари бошланган.

KO'HNNA HAQIQAT

Вайрона кулба
хасрати, қалдир-
ғочлар ҳиммати,
зийрак Аҳмад са-
одати ҳикояси ушбudir:

Қишлоқнинг пешона ажинларидек ҳикматга ўранган кўчалари энди анча силлиқ тортган, сайр этган одамнинг баҳри очиладиган даражада. Чол, бир кам тўқсонни урган қария, ҳассага ҳам зорикмай, дадил одимлайди, тупрогининг шавкатли тарихидан сўзлайди. Тўққиз-ўн ёшларида уни зовур бўйида дугдул кутиб турган, уни адл миниб, кўзини юмган ва дунёни, билмайди ўзи ҳам, неча марта айланиб чиққан? Ушанда кўрганларини бугун телевизор намойиш этиб, энди-энди одамларни ҳайратлантириб турибди. Бу синоатлар бола Турматга етмиш йиллар олдин аён эди. Чолнинг эйфориясига сиртдан мафтун бўлиб, азбаройи қари одамни тинглаш мажбуриятидан лоқайд кулоқ тутиб, неча бурумлардан ўтдик. Орт турган дўнг бугун теп-текис, энди бу гўшанинг синоати тўрдаги Бузрук бова қабристониди. Дарёдек узун ривоятлар ўзи билан оқизиб кетади, ихтиёрингни буш қўйсанг, уммонда мавж урасан, агар ризқингдан бўлса, қирғоққа чиқсанг, сени ҳам от кутиб турган бўлар. Буни Турмат чол билади, бироқ ўзига аён силрлани ошкор қилгиси келмайди.

Кўча бўйлаб уйлар маржон мисол тизилган эди-ю, қайрилишдаги бир ҳовли яшин ургандек мажруҳ бўлиб ётарди. Кўча тараф девори таги билан қўлаган, эшиги йўқ, деразаси қийшайиб қолган, деворлари сувалмаган кулбагина кўзга ташланарди. Йўл қайрилиш унинг яқинидан тушган эди, бу томондаги ҳол унга бир неча йилдан буён одам қадами тегмаганини намойиш қилиб турарди. Ши ферланмаган томини ёмғир ивиртиб юборган, ҳатто икки-уч қатор хом гишт ювилиб кетганди. Мунчоқ шодаларини курмадек бузиб турган бу манзарани кечириб юбориш мумкин эмасдек, отага савол билан юзландик. Чолнинг ҳамон от миннш завқини тарк этмаган чехраси зумда тундлашди, айтсамми ё айтмасамми, дегандек тараддудланди. Ботинидан нафас олиб:

— Нарироқ борайлик, — деди. Унинг ичи тутаб, буруқсиб кетгандек эди, ҳатто чехрасида саросима ва кўркув зоҳир бўлди. Наҳотки бу жойда машъум қотилликлар рўй берган бўлса? Чолнинг турки-туси оғир бир кўргуликдан нишон берарди.

— Ота-боболаримиз кўчиб чиқиб, маскан қурганда, атрофда ҳеч ким бўлмаган, — ота ҳассасига баралла таянин сўз бошлади. Энди унинг шайхидан асар ҳам қолмаганди. — Шу жойлар одамларга хатлаб берилганини эсламан. Паст-баланд уйлар тикланди. Бу ҳовлининг эгаси ҳам бир ҳокисор банд эди. Аравакашлик қилармиди, жувоз-кашлик қилармиди — аниқ эсимда йўқ. Ё гоҳида аравакашлик, гоҳида жувозкашлик қилармиди — қишлоқнинг бир мардуми эди-да. Кампири далага қатнардик. Ҳамманинг ўз юмуши бор, ким билан ким қизқадди?

Ёши ўтиб қолган одамга навқирон йилларини эслаш бир мунча гаштли эди, чамамда, чол анча чиналди. Гапнинг даромади эса бундай экан:

— Бир кун оқшом шу йўлдан ўтаётсам, ичкаридан безовта товушлар қулоққа чалинди. Пастак девордан бўйлаб қарадим. Бекор қараган эканман, кўзим куйди-я: аравакашлик ўғли тиз чўктириб, бошига муштларди, ота эса аранг ихраганча: “Урманг, урманг”, дерди “сиз”лаб. Ўғил ёлғиз фарзанд, эркатой, оқбилак бола эди. Бу

Рассом:
Обид Бурхонов

**Яна ўша йўл, яна ўша ҳовли.
Бу сафар овоз ихраб эмас,
қишлоқни бошига кўтариб ян-
гарди: “Урма, ахир отангман!”.
Бунга ўшанда кўплар парво
қилмаган, қайтар дунё ишлари-
га имон келтирган, холос.**

гапни бировга айтиб бўлмайди, “Бош ёрилса, қалпоқ остига, кўл синса, енг ичига” замонлар. Кўча-кўйда чолга қарайман, ранги ўнган, кўлга қўшилмайди. Дарди ичиди-да. Шу кўйи дунёдан ўтиб кетди.

Кўча хилват, ҳеч ким ўтиб-қайтмайди. Ҳаётнинг бу синоати қаршида икки киши тим ёлғиз қолгандек эдик. Афсуски, бундай эмас. Бу кўча дунё нималарни кўрмаган. Аммо уч кишидан иборат хонадонда шундай ози қаролик содир бўлса? Ёмонлик бегона ўтдек ердан ўсиб чиқадими ёки ҳашаротдек йўқ жойдан пайдо бўладими? Мурғак гўдак, бир парча жиш, ота-она меҳри, ардоғида улғаяди ва қилган биринчи юмуши отанинг бошига мушт қўйиш бўлади. Бу нобакорликнинг ажри нима бўлар экан? Ҳайтовур, оқладарнинг қисмати қандай кечди? Тўқсонни уриб қўйган “жонли гувоҳ” эти жимирламай, совуқон шундай дейди: “Нима бўларди, ўзига қайтди”.

Яна ўша йўл, яна ўша ҳовли. Бу сафар овоз ихраб эмас, қишлоқни бошига кўтариб янгарди: “Урма, ахир отангман!”. Бунга ўшанда кўплар парво қилмаган, қайтар дунё ишларига имон келтирган, холос.

...Эркатой ўғил отаси вафотидан кейин ўзига хос турмуш тарзини йўлга қўйиб олган. Қишлоқда учта безори бўлса, бири — шу. Уйланган, ўғилли, қизли бўлган. Бизнинг одамлар кечиримли, унутувчан халқ, ўтган гапларни ёдидан чиқариб, тўйида қатнашиб, зиёфатини еб юраверган. Йиллар ўтиб, куч-қувват кетган, кўп нарсалардан мосуво бўлган, бироқ машаатдан орттирган бир “бош оғриғи” — ичкиликбозликдан қутула олмаган. Қариб қолганда ҳам муттасил ичкарган.

— Шундай отанинг фарзандлари нима бўларди? — деб сўроқ қўяди ота ва ўзи жавоб беради. Турмат йигирма беш ёшдан қишлоқнинг исмиқ-совуғига аралашиб юрди, сартарошлик қилди, хатна амалини бажарди, тўй-таъзияларда келган-кетганнинг қавушини ўнлаб турди. Шунинг учун қишлоқнинг ҳамма сири унга аён. — Болалари бир-бирига бош қўшмай ўсди. Мана

шу зардолидан нари ёгини қизига, бу ёгини икки ўғлига хатлаб берганди, ўзим қатнашганман.

Ичкиликни домига тушган ота ҳаммага бош оғриқ бўлган, балки унга қисмат ёзиғи шу тахлит битилгандир.

— Биз “эшшак” деймиз, ёғоч рандаланадиган чорпоё, — ҳасратли ҳикоясига яқун ясайди чол. — Ўғиллар отасини шунга ётқизиб олган, навбатма-навбат савалайди, у эса бақириб, “Урма, ахир отангман!” деб зор йиғлайди. Унинг фарёдини шитадиган одам йўқ. Балки бу хайқирғи отасининг арвоҳига етиб бораётгандир.

Ҳовли бутунлай кимсасиз-хараб, қиз ҳам турмушининг қайси бир шамолида чирпирак бўлиб кетгани аниқ. Ўғилларнинг қисмати ҳам шу зайл кечиби. “Яқинда биттасининг ўлиғи келди, — дейди бобо ичига тулуриб. — Унисидан дарак йўқ эмиш”.

Бор гаплар. Одамзот пайдо бўлгандан бери такоррланадиган ҳақиқатлар. Буларни қайта-қайта эшитганинг энаси қоти, қисмати шу ўзанда ҳал бўлганлар эса, афсуски, бундай ибратли гапларни олдинроқ эшитмаган, эшитса ҳам амал қилмаган чикар. Рост, менга ҳам шундай мазмундаги панд-насихатлар унчалик ёқавермайди. Табиатимда ўзбошимчилик кучлими ёки ўзимга ортиқча баҳо бераманми, “Яратган ҳаммага ақл берган. Шу оддий гапларни такоррлайверишдан не наф? Шунгаки ақли етмаган бўлса, уни одам санаб бўладими?” тарзида мулоҳаза қиламан. Ахир “Бирни қўриб фикр қил, бирни қўриб шукр қил, шундан кейин зикр қил”, деганлар-ку. Ҳатто тилсиз-забонси махлуқот олами ягона доирадан ташқари эмас.

...Кўп қаватли уйнинг кун ботиш тарафида баҳор ойлари қалдирғочлар чарх уриб айланади. Қушларнинг ҳаракати

шунчалик шаштли-шиддаткорки, унга парво қилмаслик мумкин эмас. Қалдирғоч билан боғлиқ қанча ривоят-у ҳикоятлар мавжуд, уларнинг бу парвозида ҳам бирор сир яширинмикан, деган мулоҳаза тинчлик бермасди. Қушшунос олим дўстимга ахволни баён этсам: “Уйнинг ертўласида сув бўлса керак. Намда ҳашаротлар кўп бўлади, қушлар шуни овлайди чамамда” тарзида жўяли жавоб берди. Лекин бу билан менинг саволларим тугамаган эди. Қушлар чарх уриб, уй деворларига ўзини ургудек бўлиб келарди-да, бизнинг саккизинчи қаватдаги хонадонимиз балкони тўзиб қоларди. Сип-силлик деворда қандай тирқиш топиладими, ичкарида тезаклар пайдо бўларди. Оқибатда, тез-тез балкони тозалашга тўри келарди. Бу машғулот жонга теккан, таниш мутахассисга: “Уларнинг думига халта осиб қўйишнинг иложи йўқми?” деб мурожаат қилганим ҳам бор гап. Қўлдан-ку ҳеч иш келмади, қалдирғочлар қиладиганини қилиб юраверди, аммо бу синоатнинг ечими жуда антиқа бўлди.

Ёз кuni, барча деразалар очик, Тонг пайти кун чиқиб тарафдаги бўлмага бир қалдирғоч кириб қолибди. Чиқишга йўл топиш учун ўзини у ёққа уради, бу ёққа уради, мияси товўқниқидан ҳам қичкина-да, кирган тирқишини топа олмади. Уйқумни бузиб, уни тутиб олишга ва очик ҳавога чиқариб юборишга аҳд қилдим. Тутқич бермаганига кўнмай, бурчакка қисиб, авайлаб ушладим-да, ташқарига қўйиб юбордим.

Эрталаб балкон тарафга ўтсам, яна шу ахвол. Мени кутиб туришган эканми, бир тўда қалдирғоч тўп бўлиб, ойнага яқин келди-да, чагиллаб-чагиллаб учиб кетди. “Булар мени уйдан ҳам ҳайдаб чиқармоқчи шекилли”. Яна ҳасрат билан тезакларни тозаладим-да, нонушта қилиб, ишга кетдим. Қайтиб келганимда балкон топ-тоза турар, қалдирғочлар пашшаларни илдамроқ тутиш иштиёқида забт билан чарх уришда давом этарди. “Бугун қоринлари тўймагандир-да”, деб қўйдим. Бу юзаси хулоса экан. Биласизми, нима бўлди? Эртасига ҳам, ундан кейин ҳам, умуман, ўша банди қушни озод қилганимдан сўнг қалдирғочлар балкони билмамай қўйди. Бу синоатга қойил қолдим. Дунёнинг ягоналиги, яхлитлиғига эътибор беринг, озод қалдирғоч қандай қилиб ўз қувончини турдошларига етказди ва улар қачон хулоса чиқариб улгурди? Онгсиз, муштдеккина жониворлар оламида шунча сир-синоат, ҳисоб-китоб мувожаас экан, Яратган инсондек мукаммал ва қудратли хилқатда қанақа мўъжизаларни сингдириб, унинг юриш-туришини нечоғлиқ қузиатиб турар экан? Шунда отасига ўтказган зугуми ўзига қайтган ўғилларнинг қисматига ҳайрон қолиш ҳолими? Оддий, ҳокисор бир жумла бор (балки у Пайғамбаримиз ҳадисларидандир): “Бу дунё ҳисоб-китобли”. Бошқа нима дейиш мумкин? Ҳар саволнинг жавоби бўлгандек, яхшиликнинг ҳам, ёмонликнинг ҳам ажри бор.

Кўҳна ҳақиқатларни унутмасак бўлди.
ҲАКИМ САТТОРИЙ,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси
аъзоси

ЭЪЛОН

Юнусобод тумани 19-даҳадаги 1-қаватда жойлашган 3 хонали уй сотилади. 4 хонага мослаштирилган евро таъмирдан чиқарилган. 70 минг (\$) тел: (94) 412-80-33

Хасанов Турғун Умарович номига берилган Тошкент шаҳар Юнусобод тумани Чаманбўғ 2-тор кўча, 13-уйнинг кадастр ҳужжатлари йўқолгани сабабли БЕКОР қилинади.

Тошкент шаҳар, Сергели туманидаги 264-умумий ўрта таълим мактаби томонидан 1993 йилда Яхшиев Жавоҳир Хусен ўғли номига берилган V № 4610957 рақамли шаҳодатнома йўқолгани сабабли БЕКОР қилинади.

Камбаров Яшатилла Абдулаевич номига 1975 йил 3 мартда берилган Тошкент шаҳар Юнусобод тумани Наманган кўчасидаги 62-уйнинг № 05/12 рақамли кадастр ҳужжатлари йўқолгани сабабли БЕКОР қилинади.

Камбаров Фазлиддин Яшатиллаевич номига 2000 йил 25 сентябрда берилган Тошкент шаҳар Юнусобод тумани, Озодлик кўчасидаги 23-уйнинг № 10-01/22502 рақамли ордери йўқолгани сабабли БЕКОР қилинади.

Тўхтамурод ака ўғлига уй-жой қилиш учун сотилдиган ҳовли-жойларни суриштира бошлади. Насиб этмаса ҳам қийин эканми, таъбиға ўтирадиган жой дарров топила қолмади. Бировнинг ҳовлисига сув кирмайди, бошқасининг қўшнилари маъқул кўринмайди.

– Қўшни маҳаллада Миразиз деган киши уйини сотиб кетаётган экан, ўзининг олдинги маҳалласидан уй-жой қилармиш – деб гап топиб келди хотини Нургул.

Тўхтамурод ака Миразизни яхши танирди. Олти-етти йил аввал қўшни маҳаллага кўчиб келган, ҳовлиси катта, серсув, устига устак кўни-қўшнилари жуда бамаъни. Шуларни ўйлаб кўнгли ёришди-ю, аммо унчалик катта ҳовлини сотиб олишга қурби етмайди-да. Тўхтамурод ака ўйлай-ўйлай охири уй эгаси билан бир гаплашиб кўришга қарор қилди.

– Ҳаммасини ололмасангиз иккига бўлиб ҳам сотавераман, — деди Миразиз. — Тунов кунги Фаргона томонлардан бир уста йигит келувди. У ҳам сизга ўхшаб ярмига қурби етишини айтиб кетган. Икковингиз бўлишиб олаверасизлар.

Савдо пишди. Ҳовлининг иморатлиги тарафни Тўхтамурод ака харид қилди. Миразиз “келишиб, ўртадан девор қилиб оларсизлар”, дея улар билан хайрлашди. Янги қўшниси ҳам қурилишга киришди. Бир қарашда жуда мулоқим кўрингани учун у Тўхтамурод акага маъқул тушди.

Ўртадан девор тортилдиган кун эрталаб келган Тўхтамурод ака аввалдан белгиланган қизиқ салкам бир метрча ўзи тарафга сурилиб қолганини кўриб хайрон бўлди. Қўшнисини қақриб изоҳ сўрагани: “Мен қайтадан ҳисоблаб чиқдим, сиз биз томонга анча ўтиб кетибсиз”, деган жавобни олди. Ўз-ўзича чамалаб кўрди, маҳалла оқсоқоли, ер бўлувчи мутахассис кечагина ҳаммасини аниқ белгиллаб кетмагандими, ахир?

Тўхтамурод ака ўзига тегишли жойни иккиланброк қайтадан ҳисоблаб чиқди. Йўқ, ортиқча эмас. Аксинча, янги қўшниси у тарафга анчайин кириб олган.

– Ука, ҳисобингиз нотўғри, мана қайтадан ўлчадим. Кечаги белги тўғри эди, — деди ўсмоқчилаб.

Янги қўшнисининг кўзлари катта-катта очилиб, юмалоқ бир тусга кирди.

– Ие, ака, мусофир деб, мени тор жойга сиқиб қўймоқчимисиз?

Тўхтамурод ака қараса, ахвол чатоқ, янги қўшни у билан ер талашадиганга ўхшайди.

– Бир қарич, икки қарич ўтинг, боринг ярим метрга ҳам розиман, аммо бир метр жойимни сизга берворсам, охираддаги ҳисоб-китобда қандай жавоб берасиз? — деди уни инсофга қақриб.

Қўшниси ҳеч нарса демади. Елкасини қисиб, ҳовлининг нариги бурчагига қараб кетди.

Рассом:
Обид Бурхонов

QO'SHNILAR

Тўхтамурод аканинг кўнгли гаш тортди. Ер ўлчовчиларга қайтадан кўнгирак қилди. Яна маҳалла оқсоқоли, фаллари йиғилишди. Ер қайта ўлчанди. Белги қўйилди, ҳамма тарқалди. Кун кеч бўлгани учун девор тортиш эртасига қолдирилди.

Эрталаб янги ҳовлига келган Тўхтамурод ака қўшниси ўртадаги белгини кўчирётгани устидан чиқди.

– Яна нима қилиясиз ука? — деди ҳайратини яширолмай.

Кеча одамларнинг олдида бошини эгиб, жимгина турган қўшниси: “Мен тарафга 15 сантиметр ўтиб кетдингиз ака”, деди кўзини мўлтиллабди.

Тўхтамурод ака бирдан тутақиб кетди:

– Ҳой, инсоннинг боласи, нимага шу гапни кеча айтмадингиз. Ахир ҳаммаси рисоладагидек ўлчанди-ку.

У яна қайтадан чамалади. Қўшниси “15 сантиметрни” баҳона қилиб у тарафга яна бир метрча кириб олганди.

– Менга қара, мана кечаги белги, майли, ундан бир гишт ўрнини қолдириб, девор тортираман, лекин бундан кейин гашимга тегма бола! — деди у овозини бир парда кўтариб.

Аммо қўшниси одамни пичоқсиз сўядиганлар хилдан экан, “Бировнинг ҳақидан қўрқмасангиз билганингизни қилинг”, деб мингирлади. Тўхтамурод ака ўзини тутолмай қолди. Янги қўшнисининг устига бостириб борди-да, жаҳл билан: “Мурсага кўнмайдиган қанақа боласан, ўзи? — дея ўшқира кетди. Қўни-қўшни йиғилди. Янги қўшни ҳамон ҳалимдек мулоқим бўлиб, бошини эгиб турар, нуқул: “Мен томонга ўтиб кетяпти-да, шуни айтсам, тутақиб бақиряпти. Мусофирга кун йўқ экан”, деб одамларга мўлтираб қарарди.

Тўхтамурод аканинг эса тобора жаҳли чиқар, аччиқ усти-

да нима деса дерди. Ниҳоят қўшниси тарафга икки гишт ўрнини ташлаб девор тортирди. Шу билан қутулдим деб ўйлаганди, аммо қитмир қўшни тинчимади. Янги қурдирган меҳмонхонасининг шундоққина ортидан ер қавлаб, бир гишт ҳам кўтармай, андиша ҳам қилиб ўтирмай, Тўхтамурод аканинг уйи деворига ҳожатхонасини “суяб” қўя қолди.

Бу ҳам етмагандек бутун маҳаллага “Тўхтамурод ака сўзлик қилиб ҳовлимдан ярим сотих ерни эгаллаб олди”, деб гап тарқатди. Кўча-кўйда ёши улўроқ кишилар унга бир икки марта таънали ниғоҳ ташлаб: “Сизларнинг авлодда бундай одат йўқ эди-ку, нега қўшнингга зулм қилиясан”, дея дашном ҳам беришди. Тўхтамурод ака тишини-тишига босди. Қўшниси эса ўқоли ошхонасини деворга тақаб қурди-да, мўриси уларнинг айвонига тўғрилаб қўйди. Айвонини яқиндагина таъмирлаган ўғли бундан норозиланганида Тўхтамурод ака: “Энди чидайсан, қўшнining яхши-ёмони-ям пешонага битилар экан”, дея насихат қилди. Шу орада уй-жойлар ўлчаниб, қайта рўйхатдан ўтадиган бўлди-ю, ер ўлчовчилар келишди. Ҳисоб-китобларда қўшнining ери Тўхтамурод аканикидан ярим сотих ортиқча экани маълум бўлди. Буни эшитган қўни-қўшнilar беҳишёр ёқа ушлашди. “Ўзи сен тарафни эгаллаб, тагин сизларни айбдор қилгани уяллаганини қаранглаб-а”, дейишди бир пайтлар унга дакки берган оқсоқоллар хижолатомуз.

Кузнинг изғиринли кунларида ўғлиникига келиб, меҳмонхона дерзасини очик қўрди.

– Болалар катта бўлиб қолишди. Бу уйга уларни киритавермайман, аммо негадир

шипир ҳиди анқийдиган бўлиб қолган, — деди келини.

Тўхтамурод ака бу ис орқадан, ер остидан уриб бераётганини тушунди. Қўшнining тақиллатди. Уни “бир пиёла чойга” қақирди. Меҳмонхонага олиб кирди.

– Ука, сезяпсизми, ёмон бир ис бор, — дея ўсмоқчилаб сўради.

– Ҳа, энди болалик уй-да, ака.

– Йўқ. Бу сиз тарафдан келяпти. Илтимос, ҳожатхонагизни бу ердан кўчиринг, ёки қувур ўрнатиб, замонавийлаштиринг.

– Ака, энди менинг ҳовлимга ҳўжайинчилик қилманг-да, — деди қўшни уккиникидек кўзларини қақчайтириб.

Тўхтамурод аканинг сабр косаси тўлиб турган эди. Бирдан тутақиб кетди:

– Сен бола қўшничилик ҳақини билмас экансан. Менинг Фаргона тарафларда жуда кўп оғайниларим бор. Уларнинг ҳаммаси инсофли, яхши кишилар. Аммо сендақасини биринчи марта

дан нима ёрдам?

– Тўғриси айтсам, кенг-мўл ерни яхши кўраман. Ўз юртимдан ҳам ака-укаларим билан жой таллашиб, мурса қилолмай чиқиб кетгандим. Бу ёқда сиз билан анча сен-менга бордик. Айтишларича, бир қарич ернинг юки босса ҳам одам ўрнidan турулмай қоларкан. Эҳтимол сизни норози қилганим учун шу ахволга тушгандирман-а? Илтимос мени кечиринг. Мен тарафга ўтган ерингизни қайтариб олинг. Барибир бу ҳовлини сотиб кетадиганга ўхшайман. Даволанишларимга жуда кўп пул кетяпти. Жигарчилик экан-да, ака-укаларим мени ёнларига қақришяпти. Агар кўннингиз етса, шу ҳовлимни сотиб олсангиз ҳам майли. Нархини келиштириб бераман. Фақат сени кечирдим, денг... Шу азоблардан қутулай...

– Ука, бир одам иккинчи одамнинг норозилиги сабаб тўшака михланиб қолаверганида бу дунёда ҳамма ер бағирлаб ётган бўларди. Ҳар ишда Аллоҳнинг ҳикмати бор. Сендан хафа бўлганим рост. Авлиё бўлсам экан, дилимни огритганинг учун қасал бўлиб қолаверсанг... Хатойингни тушунибсан, энди хатоларинг учун таъба қил. Кексалар Аллоҳ сўйган бандасига дард беради, дейишган. Мана сенга дард бериб, хатоларингни англашишга йўл очибди. Шукр қил.

Тўхтамурод ака қўшнисининг уйида анча ўтирди. Яхши гаплар билан кўнглини кўтаришга уринди.

– Оласизми ҳовлимни, — деди қўшниси унга жавдираб қараб.

– Сенга маслаҳатим шу, ҳозирча ҳовлингни сотмай тур. Яхши бўлиб, оёққа туриб, ишлаб ўзингни ўнглаб олганингдан кейин, сотаман деса, гаплашаварамиз. Пулдан қийналаётган бўлсанг, ёрдам бераман, маҳалладагиларга айтимиз, қарашиб туришадилар, лекин бу ахволда, уйингни сотиб кетишинга жимгина қараб турулмайман. Қўшничилик ҳақиға тўғри келмайди бу...

Қўшнining кўзларида галати бир учкун мўлтиллади. Миҳжалари ёшланди.

– Тушундим, — деди деярли пичирлаб. — Тушундим ака...

– Нимани тушундинг?

– Иккаламизнинг ўрта-миздаги фарқни... Сиз билан танишган кунимдан бери маҳаллада обрўйингиз баландлиги, баракангизнинг се-роблиги сабабини билишга кўп уринганман. Сизга тенглашаман деб ҳаракат қилдим. Энди билсам сираям тенглашолмас эканман. Агар менга биров, хаста ҳолида уйимни арзон гаровга олинг, деса ҳеч иккиланмай олардим, бироқ сиз мард одамнинг ишини қилиясиз. Дарё экансиз ака...

Дарё экансиз...

Қўшни бир муддат жим бўлиб қолди. Тўхтамурод аканинг кўнгли ҳам ёришди. Юра-дидаги гиналари эса ўз-ўзидан эриб кетаётгандек эди шу тобда.

Ҳамроҳон
МУСУРМОҲОВА

Ўзбекистон бадий академиясида Ўзбекистон бадий ижодкорлар уюшмаси, Тошкент фотосуратлар уйи билан ҳамкорликда “Фоторассомлар шўъбаси” аъзолари ва ҳаваскор фотосуратчиларнинг кўргазмаси ташкил этилди.

— Кўргазмада тажрибали фоторассомлар билан бир қаторда фотосанъат оламига энди кириб келаётган ёш истеъдод соҳибларининг ҳам асарлари намойиш этилмоқда, — дейди Ўзбекистон Бадий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, фоторассом Назира Боймуродова. — Бир нечта босқичда орасида олинган 200 дан ортиқ асарлар сафидан менинг “Қувонч”, “Табассум”, “Буви ва набира”, “Мустаҳзод” сингари ижодий ишларим ҳам ўрин олганидан хурсандман. Бу ерда намойиш этилаётган фотоасарларни кузатар экансиз, замон шиддати, бугунги кун фалсафаси, ҳаёт моҳияти суратларга кўчганига ғувоҳ бўласиз.

Фоторассомларнинг қўлларидаги объектив оддий кўз илгамас ҳақиқатни, табиат ва теварак атрофнинг назик томонларини, миллий анъаналарни, қадимий обидалар ва замонавий

TASVIRLARDA AKS ETGAN VATAN...

биноларни, бир сўз билан айтганда, Ватан манзарасини кашф этади. Бошқа турдаги фотоасарлар эса бадий-ғоявий, композицион-пластик ечимининг мураккаблиги билан кўзга ташланади.

Муаллифлар замонавий фотография имкониятларидан фойдаланиб, замон ва макон, шакл паллистикаси ва ранглар жанрини уйғунлаштирганлар, инсон заковатининг чексиз сарҳадларини

ифода этганлар.

Кўргазманинг асосий қисмини юртимизнинг кўзга кўринган фотосуратчилари — Р.Шарипов, В.Вяткин, В.Жирнов, И.Содиқ Зода, В.Гончаренко, А.Жумаев, С.Канаки, Л.Аметов, С.Дехқонов, Н.Боймуродова, М.Левкович, С.Карандаев, У.Абдуразоқова, А.Коровин, З.Рўзиқулов, Н.Иошук, Е.Володина, Б.Алимоҳжаев, Г.Аванесян каби фоторассомларнинг асарлари ташкил этади.

Шунингдек, ёш истеъдод соҳибларининг танланган ишларининг ҳар бири диққатга сазовор, мавзу ва композициялари ўзига хослиги ва қизиқарлиги билан ажралиб туради. Сабаби, бу ёшларнинг ижод маҳсули аниқ концепция ва мазмунга эга. Уларнинг ижодиди замонавий, долзарб мавзулар оний дақиқалардаги таассуротлар муҳрланган бўлиб, бу тасвирларда уларнинг заковати ва интилувчанлиги акс эттирилган.

Кўргазма давом этмоқда.

Васила ҲАБИБУЛЛАЕВА,
“Оила ва жамият” муҳбири

BOZORDA NIMA GAPLAR?

Аслида истеъмол бозоридаги нарх-навою об-ҳаводан барчамиз яхши хабардоримиз. Қайси маҳсулотнинг нархи қанча ошганини биламиз. Чўнтагимиздан қанча пул чиқаётгани ўзимизга аён-ку. Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси эълон қилган расмий маълумотлар эса айрим тусмол ҳисоб-китобларимизга аниқлик киритади ҳолос.

Асосий турдаги озиқ-овқат маҳсулотларидан нархларининг ўсиши борасидаги етакчилик мевасабзавот маҳсулотлари ҳиссасига тўғри келади. Бу эса нархларнинг ой давомида ўртача 8,3 фоизга қимматлашганини кўрсатади.

Нархларининг кўтарилишидаги кейинги етакчи ўринни эса спиртли ичимликлар маҳсулотлари (3,7 фоиз) эгаллаган.

Маълумот учун: Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикасининг 2019 йилги асосий макроектисодий кўрсаткичлари прогнози ва Давлат бюджет параметрлари ҳамда 2020-2021 йилларга бюджет мўлжаллари тўғрисида»ги қарорига асосан мамлакатда ишлаб чиқаришда спиртли ичимликларга нисбатан аксиз солиқ ставкалари оширилди:

- табиий вино — 1 дал учун 6 994 сўмдан 7 700 сўмгача;
- коняк — 1 дал учун 73 997 сўмдан 92 500 сўмгача;
- пиво — 1 дал учун 7 699 сўмдан 9 200 сўмгача;
- ароқ ва бошқа спиртли ичимликлар — 1 дал учун 67 571 сўмдан 84 500 сўмгача.

Қўйида алоҳида гуруҳлар бўйича озиқ-овқат маҳсулотларининг истеъмол нархлари индекси тақдим этилган:

Бирок, ҳар бир товарлар гуруҳининг салмоқ вазнларини инобатга олган ҳолда умумий ИНИ кўрсаткичига таъсир даражаси бўйича етакчи учлики мевасабзавотлар (таъсири 0,7 ф.д.), нон маҳсулотлари (0,2 ф.д.) ҳамда сут маҳсулотлари (0,1 ф.д.) эгаллаган.

2018 йилнинг январ ойига нисбатан тухумдан ташқари деярли барча асосий турдаги озиқ-овқат маҳсулотлари гуруҳларида нархлар ўсиши қайд этилган.

2019 йилнинг январ ойида Ўзбекистон Республикаси истеъмол секторидида инфляция даражасида сут ва сут маҳсулотлари нархларида ўсиш кузатилган.

Ўзбекистон Республикаси бўйича алоҳида турдаги сут маҳсулотларининг истеъмол нархлари индекси — 2019 йил январ ойи 2018 йилнинг декабрь ойига нисбатан.

Маълумот учун: сут нархлари бошқа ҳудудларга нисбатан юқори даражада ошганлиги Тошкент (10,6 %), Жиззах ва Наманган вилоятларида (7,9 %) кузатилган.

2019 йил январ ойида ҳам асосий турдаги нон маҳсулотлари нархлари қимматлашишда давом этди:

- ун, нон ва нон маҳсулотлари, гуруч, ёрма ва дуққақли маҳсулотлар нархлари ой давомида 0,2 % дан 3,7 % оралиғида қимматлашди.

Маълумот учун: гуруч нархлари январ ойида сезиларли даражада Фарғона вилояти (4,7 %) ва Қорақалпоғистон Республикасида (4,5 %), минимал даражада эса Наманган вилоятида (1,1 %) ошган.

Ой давомида бугдой уни нархлари Қорақалпоғистон Республикаси (6,9 %) ва Сурхондарё вилоятида (5,5 %) сезиларли даражада қимматлашганлиги кузатилган бўлса, минимал суръатда ошганлиги эса Хоразм вилоятида қайд этилган (0,6 %). Андижон, Бухоро, Навоий, Наманган, Самарқанд ва Фарғона вилоятларидаги нархлар ой давомида узғаришсиз қолган.

Олий навли бугдой унidan нон нархлари уч

худудда ошган: булар, Қорақалпоғистон Республикаси (13,3 %), Сурхондарё вилояти (9,6 %) ва Тошкент шаҳрида (13,1 %). 1-навли бугдой унidan нон нархлари Қорақалпоғистон Республикасида (1,2 %), Сурхондарё (6,6 %) ва Фарғона (5,0 %) вилоятларида қимматлашган.

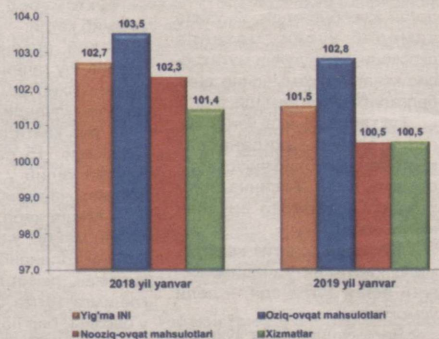
2019 йилнинг январ ойида гўшт ва парранда гўшти 0,9 фоиз, балиқ ва балиқ консервалари нархлари 2,0 фоизга кўтарилди.

Маълумот учун: мол гўшти (суяксиздан ташқари) нархлари Тошкент (2,8 %) ва Сурхондарё вилоятида (1,5 %), қўй ва суяксиз мол гўшти Тошкент вилоятида (2,5 % ва 3,7 %), товуқ болдири ва сон қисми нархи Қашқадарё ва Тошкент вилоятларида (3,4 %), бошқа парранда гўшти маҳсулотлари Самарқанд (3,8 %) ва Тошкент вилоятларида (3,7 %) сезиларли даражада қимматлашган.

2019 йилнинг январ ойида мамлакат истеъмол бозоридида товарлар ва хизматлар нархи ўртача 1,5 фоизга ошди.

Ўзбекистон Республикаси бўйича истеъмол нархлари индекси (ИНИ), (ўтган ойга нисбатан, фоиз)

Ой давомида маҳсулотлар нархи 1,8 фоизга, жумладан, озиқ-овқат маҳсулотлари 2,8 фоиз, ноозиқ-овқат маҳсулотлари 0,5 фоизга ошди. Хизматлар нархи эса 0,5 фоизга ўсди.

Маълумот учун: 2018 йил январь ойида маҳсулотлар нархлари 3,0 фоиз, хизматлар 1,4 фоизга қимматлашди. Озиқ-овқат маҳсулотлари 3,5 фоиз, ноозиқ-овқат маҳсулотлари эса 2,3 фоизга ошди.

stat.uz сайти маълумотлари асосида тайёрланди.

Oila va jamiyat
Ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий газета

Обуна индекси — 176

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси, “Болалар ва oilаларни қўллаб-қувватлаш” ассоциацияси (Болалар жамғармаси) ва “Соғлом авлод учун” халқаро хайрия фонди

Бош муҳаррир: Воҳид ЛУҚМОНОВ

МАНЗИЛИМИЗ:

Тошкент — 100000.
Амир Темури кўчаси
1-тор кўча, 2-уй.

Қабулхона: (факс) 233-28-20,
Котибият: 233-04-35, 234-76-08

E-mail: oilavajamiyat@mail.ru

Web-site: oila-va-jamiyat.uz

Газета 2007 йил 11 январда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0169 рақами билан рўйхатга олинган. Буюртма Г — 236. Формати А-3, ҳажми 3 табоқ. Адади — 5306. Баҳоси келишилган нархда.

Босишга топшириш вақти — 15:00 Топширилди — 15:00

Навбатчи: Б. Исмоилов
Мусахҳих: С. Сайдалимов
Саҳифаловчи: А. Маликов

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.

1 2 3 4 5